

SPRAWOZDANIE KOMISYI FIZYOGRAFICZNEJ

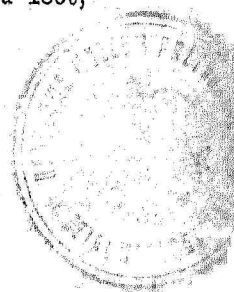
c. k. Towarzystwa naukowego Krakowskiego

obejmujące

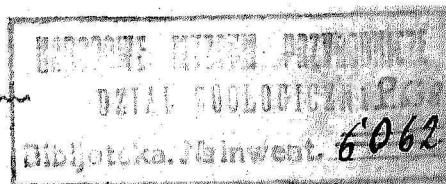
pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1869,

oraz

materyały do fizyografii Galicyi.



Tom czwarty.



KRAKÓW

W Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego
pod zarządkiem Konst. Mańkowskiego.

1870.

Zapiski fauniczne.

Podał Dr M. Nowicki.

Ślimaki (*Cochloidea*).

1. W górach tatrzańskich zebrano następujące gatunki, nie zawarte w dawniejszych spisach. *Limax agrestis* L., ?*marginatus* Müll. *Paludinella Dumkeri* Ffld. między mchem w źródłach. *Vitrina pellucida* Müll., *diaphana* Lam; *Hyalina cellaria* Müll., *nitidula* Drp., wszystkie pod kamieniami wraz z *Helix carpathica*. *Helix rupestris* Drp., w reglach na skałach cienistych i wilgotnych; *H. hortensis* Müll. na jałowcu w Maroszyńcu, w Zakopanem nie ma go; *H. rotundata* Müll., *umbrosa* Partsch, *instabilis* Ziegl. pod kamieniami, jak *H. personata* i *runderata*. *Buliminus tridens* Müll.; *Clausilia ventricosa* Drp., *biplicata* Mont., *cana* Held., *stabilis* Ziegl. po skałach i drzewach, do których przyczepione są otworem skorupy. *Clausilia dubia* we dwu, a *Cl. plicatula* w trzech odmiennych postaciach z różnych stanowisk.

Z gatunków dawniej podanych są ciekawe *Clausilia turgida*, *laetestrata*, *Helix faustina*, *carpathica*. *Helix cingulella*, gatunek nie dostający w ogóle jeszcze w zbiorom malakologicznym, jest w lecie w Tatrach po wapieniach bardzo liczny, ale tylko tam, gdzie słońce nie dochodzi, jak np. w szczelinie zwanej Krakowem w dolinie kościeliskiej, na Giewoncie, niemniej pod Czerwonym Wierchem od strony Miętusiej. Pod względem sposobu życia jest mu to właściwe, że trzyma się gniazdami, składającymi się z kilku do kilkudziesięciu okazów, młodych i starych. Wszystkie są otworem skorupy przyczepione do skały i nie można dostrzedz, aby się przenosiły z miejsca na miejsce; przynajmniej te, które z początkiem sierpnia przez kilka dni spostrzegałem, tak się zachowywały. Gdy się oderwie ślimaka od skały, otwór skorupy jest szczelnie zamknięty zaschłym śluzem, jakby szybką. Kiedy się ten ślimak pojawia, jak się zbiera w gniazda i kiedy niknie, na to nie ma jeszcze spostrzeżeń. Podobny do niego *Helix faustina* żyje pojedynczo na wapieniach, jest także przyczepiony otworem skorupy do skały, widać go wszakże niekiedy wystawiającego rożki, przenosi się też z miejsca na miejsce.

2. W okolicy wsi Kornia pod Rawą w Żółkiewskim zebrał p. BĄKOWSKI: *Succinea putris*. *Helix hispida* L., *rubiginosa* Zgl. *Zonitoides nitidus* Müll. *Planorbis complanatus* L., *spirorbis* Müll. *Limnaea palustris* Müll. var. *fusca* Pfr.

3. Po krzakach psychowieckich koło Krakowa był tego roku licznym *Helix fruticum* Müll.

4. Z Kalinowiec na Bukowinie przysłał p. PIROGOWSKI *Helix hortensis* Müll., gatunek znaleziony także w Tatrach.

Dr. BIELZ, który oznaczał ślimaki nasze, mniema, że *Helix hortensis*, toż *H. cobresiana* i *holoserica* znajdują się u nas na najwschodniejszej granicy swego rozsiedlenia, dodając, że w Siedmiogrodzie tych gatunków już wcale nie ma. i nie odkryto dotąd także *Patulinella Dnnkeri* Piszce mi téż, że dostał albo z Siedmiogrodu albo raczej z południowo zachodniej części Bukowiny *Clausilia plicata, turgida* var. *gulo*, i *tumida*, gatunek jeszcze bardzo rzadki i od malakologów bardzo poszukiwany.

5. W *Nachrichtsblatt der deutschen malakologischen Gesellschaft*, z r. 1869 na str. 118, pod tytułem: *Über einige Schnecken aus den Karpaten*, podaje prof. MARTENS z Berlina wiadomość o ślimakach danych mu do oznaczenia i dla muzeum berlińskiego przez pp. JACHNĘ i DYBOWSKIEGO.

Przedewszystkiem wymienia *Helix carpatica* Friv. (*vicina* Rossm., *obtectata* Scholtz), *faustina* Ziegl., *cingulella* Ziegl., i *Pupa gularis* Rossm. var. *spoliata* Rossm. jako gatunki więcej cechujące. O również karpackim ślimaku *Helix Rossmässleri* Pfr. (*advena* Rossm. fig. 687, non *Webb et Berthelot*) sądzi, że się okaże odmianą gatunku *H. faustina*; Dr. BIELZ przytacza go jako odmianę przy *H. faustina* w swym *Verzeichnis der Mollusken- und Conchyliensammlung*, 1869.

Helix carpatica i *faustina* żyją prócz Karpat także w sąsłaskich Karkonoszach i górach siedmiogrodzkich, *H. faustina* nawet dalej na wschód przez Bukowinę i Wolyń, według KALENICZEŃKA aż do Dniepru. Odkrycie gatunku *H. cingulella* w Karpatach, powiada MARTENS, dowodzi, że nie był właściwym li Bukowinie i Wołyniowi, wołyńskim alpom, jak to u ROSSMÄSSLERA i PEIPIFFERA według ZAWADZKIEGO jest powiedzianém. Według ROSSMÄSSLERA środkuje *H. cingulella* między *H. ciugulata* i *intermedia* Fér., a według MARTENSA jeszcze bliższym jest ślimakowi *Helix Prestlii* Schm., może tegoż mniejszą odmianą. *Pupa gularis*, opatrzona zębkiem, znaną była tylko z Tyrolu, Karynty, Krainy i Siedmiogrodu, odmiana *spoliata* tylko z Tyrolu. Tatrzańskie okazy odmiany *spoliata* nie miały zębka, jak tyrolskie zebrane przez ROSSMÄSSLERA; MARTENS sądzi przeto, że *spoliata* może uchodzić za dobrą odmianę miejscową, jeżeli nie za cò więcej.

Z ślimaków dalej po Europie rozsiedlonych, a także od pp. JACHNĘ i DYBOWSKIEGO otrzymanych, przywoździ MARTENS gatunki: *Arion fuscus* Müll. (*fasciatus* Nills., *alpicola* Fér.). *Limox marginatus* Müll. (*arborum* Bouch.). *Vitrina pellucida* Müll. *Hyalina nitens* Mich., *fulva* Müll. *Helix rupestris* Drap., *Cobresiana* Alten, *hispida* L., *arbutorum* L. *Buliminus montanus* Drap. *Clausilia orthostoma* Mke., *plicata* Drp., *plicatula* Drap., *nigricans* Pult. *Pupa avena* Drap., *muscorum* L.

Limnaeus auricularius L., *pereger* Müll., *truncatulus* Müll. *Ancylus fluviatilis* Müll.

W końcu MARTENS dziwi się, że mu nie dostarczono z Tatr gatunków *Helix nemoralis*, *hortensis* i *austriaca*, lubo gatunek ostatni nie jest rzadkim zarówno w Węgrzech jak i płaszczyznych okolicach Galicyi nieopodal Krakowa. Ze skał panieńskich na Woli pod Krakowem dostał MARTENS od Dra JACHNY *Helix faustina*; *Hyalina nitens*, *diaphana*; *Helix rotundata*, *personata*, *umbrosa*, *incarnata*, *Buliminus montanus*, *Clausilia laminata*, *orthostoma*, *plicata*, *biplicata*, *parvula*, *elata* (także z innych okolic Galicyi).

Co do gatunku *Helix hortensis* należy namienić, że już odkryty w Tatrach i podany w tegorocznym spisie.

Ponieważ prof. MARTENS pisząc o ślimakach tatrzańskich nie odwołał się do dawniejszych Roczników Komisji fizyograficznej, nie wiedząc zapewne, że w nich już podano część ślimaków przez niego przytoczonych, przeto usiłując zachować Komisji słuszne prawo pierwszeństwa, prosiłem redakcyę Towarzystwa malakologicznego, aby zechciała o tem zrobić wzmiankę w najbliższym poszycie. Jakoż stało się zadość tej prośbie na str. 137 poszytu lipcowego.

Małże (*Conchifera*).

Będąc w Tatrach, udałem się z Wałą na połów much nadwodnych nad brzeg moczarku w hali pyszniańskiej powyżej sałasza (1292 m.) położonego, który jest w środku zarosły szuwarem. Poznawszy gatunki much brzegowych, wysłałem Wałę z siatką na środek stawu między szuwar, lecz nie złapał nic osobliwego. Gdy wracał ku brzegowi i był już na płytszem miejscu, zażądałem, aby uważnie rozpatrzył się w mule stawowym, ażali czego nie odkryje. Uczynił to i niebawem zapytał: Co to za białe nasienie w wodzie, jeszcze takiego nie widział. Był to małyk *Pisidium cazertanum* Poli, którego odkrycie bardzo mnie ucieszyło, gdyż innego przykładu znajdowania się małżów na wysokościach tatrzańskich nie znamy, Wałę zaś mocno zdziwiło, że mogło jeszcze coś być w Tatrach, o czém on nie wiedział. Po długich poszukiwaniach udało się ledwie kilka skorupki odszukać, ale wszystkie były bez zwierzęcia i otwarte. Dlaczego tak, nie można było na je-dnodniowej wycieczce zbadać.

Muchy (*Diptera*).

Celem zebrania jak najliczniejszych gatunków tych owadów, dokładałem nietylko sam wszelkich możebnych usiłowań, lecz pobudzałem w tej mierze także innych Członków naszych. Takim sposobem przybyło dosyć gatunków nie objętych dawniejszemi spisami. Poznana dotąd fauna dypterologiczna galicyjska zbliża się do poznańskiej, a jeszcze więcej do szląsko-morawskiej. Wiele gatunków ze wschodniej Galicyi, mianowicie Podolowi i pograniczu Bukowiny właściwe, tworzą

przejście z fauny środkowo europejskiej do stepowej południowego wschodu Europy. Granica tego przejścia zdaje się dosyć ściśle trzymać się głównego działu wodnego między dopływami czarnomorskiemi i bałtyckimi, czy atoli na dziale wodnym między Wisłą a Dniestrem ciągnie się aż do Karpat, obecnie nie można jeszcze rozstrzygnąć.

1. JP. PIROGOWSKI, rządcą dóbr Kalinowiec (Kalinesztie) na Bukowinie przysłał Komisji wykazane poniżej gatunki, nie zawarte w spisie z r. 1867. Oznaczył je Dr. Löw. Gatunki, jak *Platystoma Frauenfeldi*, *Calobata calceata*, *Merodon aberrans* (Kneri), wskazują, że nie są właściwe samemu Podolowi, lecz przekraczają tegoż granicę.

Sciara Thomae L. *Bibio varipes* Mg., *globulipes* Löw. *Chironomus pedellus* Deg. *Culex cantans* Mg., *vexans* Mg. *Erioptera atra* Mg. *Trichosticha maculata* Mg., *trivialis* Mg., *subfasciata* Löw. *Gnophomyia tenella* Mg. *Antocha opalians* OS. *Dicranoptycha griseescens* Löw, *fuscescens* Schum. *Dicranomyia modesta* Mg. *Pachyrhina imperialis* Mg. *Tipula gigantea* Schrk., *irrorata* Mcq.; *Otenophora bimaculata* L., *atrata* var. *ruficornis* Mg.

Nemotelus pantherinus L., *nigrinus* Fall. *Oxycera leonina* Pz. *Stratiomyia longicornis* Scop. et var. *riparia* Mg. *Odontomyia viridula* F., *angulata* Pz. *Sargus infuscatus* Mg., *cuprarius* L., *nubeculosus* Zett. *Chrysomyia formosa* Scop. *Haematopa pluvialis* L., *longicornis*. *Tabanus borealis* F., *tropicus* L., *rusticus* L., *fulvus* Mg., *bovinus* L., *bronnii* L. *Chrysops caecutiens* L.

Anthrax flavus Mg., *circumdatatus* Mg. *Hemipenthes morio* L. *Bombylus venosus* Mik., *cinerascens* Mik., *pumilus* Zett. *Scenopinus fenestralis* L. *Thereua arcuata* Löw. *Leptogaster cylindricus* Deg. *Dictoria atricapilla* Mg., *rufipes* Deg., *linearis* F. *Dasyopogon teutonius* L. *Dysomachus forcipula* Zll. *Eutolmus rufibarbis* Mg. *Machimus rusticus* Mg., *atricapillus* Fall. *Epitriptus cingulatus* F., *arthriticus* Zll. *Asilus crabroniformis* L. *Pamponerus germanicus* L. *Leptis scolopacea* L., *strigosa* Mg., *maculata* Deg. *vitripennis* Mg., *notata* Mg., *tringaria* L., *punctata* Löw., *conspicua* Mg. *Chrysopila nigrita* F., *helvola* Mg., *splendida* Mg., *flaveola* Mg., *aurata* F. *Symphoromyia melaena* Mg. *Rhamphomyia atra* Mg. *Empis tessellata* F., *pusio* Egg. *Psilopus albiceps* Mg. *Dolichopus nubilus* Mg., *festivus* Hal. *Argyra argentina* Mg.

Scatophaga inquinata Mg. *Helomyza affinis* Mg., *ustulata* Mg., *olens* Mg. *Sciomyza obtusa* Fall., *testacea* Mcq. *Tetanocera elatu* Fabr., *punctulata* Scop., *eugamma* Löw. *Linnia unguicornis* Scop. *Elgiva albisetata* Scop. *Loxocera albisetata* Schrk. *Calobata calceata* Full., *trivialis* Löw. *Sepsis punctum* F. *Aciura femoralis* R. D. *Trypeta falcata* Scop., *cornuta* F., *arctii*, *lappae* C., *colon* var. *nigricoma* Löw., *florescentiae* Mg. *Urophora solstitialis* L., *stylata* F. *Sphenella marginata* Full. *Urella cometa* Löw. *Tephritis fallax* Löw, *leontodontis* Deg., *hyoseyami* Löw, *postica* Lw. *Oxya flavipennis* Löw, *producta* Löw. *Oxyphora miliaria* Schrk. *Sapromyza apicalis* Löw. *Lauzania*, *Elisae* Mg. *Ulidia nigripennis* Löw. *Scoptera vibrans* L. *Platystoma Frauenfeldi* Nowicki.

Phytomyza nigripennis Fl. *Oleigastra albilabris* F. *Norellia spinimana* Mg. *Cordylura pubera*.

Anthomyia pluvialis L. *Hylemyia cinerella* Mg. *Spilogaster semicinera* W. *Aricia pallida* F. *Graphomyia maculata* Scop. *Mesembrina meridiana* L. *Leskia aurea* Fl. *Zophomyia temula* Scop. *Ocyptera brassicaria* F. *Alophora semicinera* Mg.

Hypoderma bonis L. *Xanthogramma citrofasciata* Deg. *Melithreptus scriptus* L., *taeniatus* Mg. *Syrphus balteatus* Deg., *pyrastris* L., *trifasciatus*, *topiarius* Mg., *ribesii* L., *cinctus* Mg., *seleniticus* Mg., *affinis* Löw. *Melanostoma mellina* L. *Chilosia variabilis* Pz., *antiqua* Mg., *simillima* Löw, *scutellata* Fall, *tarda* Löw, *cynocephala* Löw, *albitarsis* Mg., *cunicularis* Pz., *vernalis* Fl., *impressa* Löw, *proxima* Zett. *Volucella pellucens* L., *zonaria* Poda, *bombylans* L. et var. *haemorrhoidalis*. *Helophilus trivittatus* F., *penulus* L. *Merodon aberrans* Egg. (*Kneri* Mik), *hoplistes* Löw, *mucronatus* Rond. i *submetallicus* Rond. (także Podole), *aureus* F. (także Pieniny). *Spilomyia vespiiformis* L. *Xylosta segnis* L., *nemorum* F. *Myiolepta luteola* Gm. *Eumerus tarsalis* Löw. (także Podole). *Chrysogaster chalybaeatus* Mj., *coemeteriorum* L. (obadwa gat. także na Podolu). *Paragus tibialis* Fl. *Chrysotoxum intermedium* Mg. *Microdon latifrons* Löw (także okolice Krakowa). *Myopa occulta* Mg., *variegata* Mg. *Oncomyia atra* F., *Sundevalli* Ztt., *pusilla* Mg. *Physocephala rufipes* F.

2. Dodatek do dawniejszych spisów much Galicyi. Przytoczone gatunki zebrałem sam i z Drm LÖWEM w okolicach Krakowa, w Krzeszowicach, Tatrach i Pieninach, zaś pp. ŁOMNICKI, WIERZEJSKI i JX. ANDRZEJOWSI na Podolu; niektóre gatunki tatrzańskie odkryli WALA i SIECZKA.

Cecidomyia albigennis Wtz, wierzby około Krakowa i Krzeszowic w lipcu. *Hormomyia producta* Mg, Tatry w czerwcu, *Lesremia carnea* Löw, Tatry.

Sciara elegans Wtz. *Cordyla nitens* Wtz. *Epicipta punctum* Stan. *Boletina sciarina* Staeg. *Diadocidia ferruginosa* Mg., Tatry. *Sciophilala decorosa* Wtz., Tatry. *Plesiastina apicalis* Wtz. *Platyura marginata* Mg. Tatry.

Dilophus humeralis Mg. Góra Drańcza pod Brodyma.

Bibio nigriventris Hal., Tatry, ogród botaniczny w Krakowie.

Scatopse infumata Hal. i *Sc. inermis* Ruth., Tatry.

Chironomus tremulus L., Tatry; *silvestris* F., okolice Krakowa; *ferrugineovittatus* Ztt., Podole, Drańcza; *grandis* Mg., Janów; *virescens* Mg., Pieninki, Kraków; *chloris* Mg., Kraków; *picipes* Mg., Kraków, szczyt Krywania w Tatrach; *signatus* v. d. *Vulp.* i *dizonias* Mg., Tatry; *annularius* Mg., *cingulatus* Mg., *plebejus* Mg., *dispar* Mg., *histrio* F., *lucidus* Ztt., *hilarellus* Ztt., *fuscipes* Mg.

Tanypus plumipes Fries., *bicolor* Fries, *lugubris* Ztt., *culiciformis* L., *stabellicornis* Mg.?, *nervosus* Mg. i *monilis* L., Podole; *nebulosus* Mg., Tatry.

Ceratopogon pallidus Wtz., *brunnipes* Mg., *copiosus* Wtz., *pulicaris* L., *lucorum* Mg., *rostratus* Wtz., *trichopterus* Mg., *femoratus* Mg., *venustus* Mg., *pictus* Mg., *Winnertzi* Löw i *circumdatatus* Löw na Podolu.

Trichomyia urtica Curt. i *Ulomyia fuliginosa* Mg., w okolicach Lwowa. *Psychoda albipennis* Ztt., Kraków. *Pericoma calceata* Mg., Hołosko pod Lwowem; *ocellaris*, Mogilany pod Krakowem; *canescens* Schin. Krzeszowice.

Chionea crassipes Boh., odkryta przez Wałę i Sieczkę w grudniu na śniegu w Tatrach.

Trichosticha imbuta Mg., Tatry; *fragilis* Löw, Podole i Kraków.

Erioptera gracilipes Löw, Tatry.

Symplecta scotica Mg., Kraków.

Anisomera nubeculosa B., nad Bugiem; *aequalis* Löw, nad Dunajcem w Pieninach; *Burmeisteri* Löw, tamże (zdaniem Dra LÖWA ma być *A. Mikii* Now. = *A. Burmeisteri* Löw); *saxonium* Löw, na Podolu.

✓ *Dicranota subtilis* Löw, Tatry.

Amalopsis oculata Mg., Tatry i Podole; przytoczoną dawniej *A. Schineri* Kol. uważa Dr. Löw za *A. geniculata* Mg.

Trichocera nigripes Löw, łapana w grudniu, a *parva* Mg. w październiku w Krakowie.

Ephelia mundata Löw i *apicata* Löw w Tatrach.

Idioptera pulchella Mg. w Borku fałęckim pod Krakowem.

✓ *Limmophila lucorum* Mg., Tatry, Kraków, Podole; *nigricollis* Mg. Podole; *atiscicollis* Mg., okolice Krakowa i Podole.

Dactylolabis gracilipes Löw, Tatry (dawniej podana jako ? *D. Frauentfeldi* Egg.); *tergestina* Egg., Tatry po skałach; *symplectoidea* Egg. w Tatrach.

Elliptera omissa Egg. i *Antocha opalizans* OS. w Tatrach.

Dicranoptycha grisescens Löw, Tatry, Podole, Krakowskie; *D. livescens* Löw, Tatry.

✓ *Rhiphidia maculata* Mg., Tatry. ✓ *Limmobia albifrons* Mg., *trivittata* Schum. i *stigma* Mg., w Tatrach.

✓ *Dicranomyia aperta* Löw, Podole; *tripunctata* Mg., Podole i Tatry; *lutea* Mg., Pieniny.

Phalacrocera replicata L., Pieniaki.

Ptychoptera contaminata L., Kraków, Lwów, Podole.

✓ *Pachyrhina scurra* Mg., Kraków; *maculosa* Mg. okolice Krakowa, Tatry; *Junulicornis* Sch., Borek fałęcki, Podole; *aculeata* Löw, Podole Tatry; *quadristriata* Sch., Kraków.

Orphnephila nigra Löw i *Liponeura cinerascens* Löw, Tatry.

Macropeza albitarsis Mg., Podole.

✓ *Tipula nervosa* Mg., Tatry; *pruinosa* W., Krzeszowice, Tatry; *longicornis* Schum., *signata* Staeg., Tatry; *irrorata* Meg., Podole, Drohobycz; *obsoleta* Mg., Kraków w październiku; *rubripes* Schum., w Tatrach koło Morskiego oka widziałem ♀ jak niosła jaja w trzaski; *luridirostris* Schum., z Radłowic pod Samborem, złapany jeszcze w r. 1857; *Annata* L. i *varicornis* Schum., z Podola; *melanocerus* Schm., w Ra-

dwańcach; *Winnertzi* Egg., Kopaliny pod Bochnią; *nodicornis* Mg., z Pieniak; *pellostigma* Schum. i *luteipennis* Mg., z Krakowa.

Dixa nebulosa Mg., Podole; *puberula* Löw, Tatry; *submaculata* Mg., Poturzyca.

Beris Morrisii Dalg., Tatry.

Pachygaster minutissimus Zett., Tatry. *Cyclogaster calvus* Mg. w Dzwiniogrodzie nad Dniestrem na polnym rumianku. *Stratiomyia sublanata* Löw, Przemyśl, Tatry. *Microchryza pallipes* Mg., ogród botan. w Krakowie.

Xylophagus ater F., Tatry.

Tabanus quadrinotatus Mg., Podole.

Aggramoëba aethiops F., w Dzwiniogrodzie na rumianku. *Bombylus pumilus* Ztt., Podole.

Systoechus sulphureus Mik., Podole, Lwowskie, Niepołomice, *ctenopterus* Mik., Podole. *Dischystus nigriceps* Löw, Podole.

Thereua subfasciata Schum. odkrył prof. JABŁOŃSKI w Leżajsku; *lugens* Löw, okolice Lwowa i Krakowa.

Dioctria calceata Mg. i *Mochtherus flavicornis* Ruthe, Podole.

Chrysopila aurata F. rozmaite okolice we wschodniej i zachodniej części kraju; *erythrophthalma* w Krakowie.

Lonchoptera flavicauda Mg. rozmaite okolice Galicji wschodniej; *punctum* Mg., Tatry; *trilineata* Ztt., Podole, Lwów, Tatry.

Hybos funebris Fabr. okolice Krakowa, Lwowa, Podole; *flavipes* Fabr., Kraków; *fumipennis* Mg., Tatry.

Rhamphomyia atra Mg., okolice Krakowa.

Empis pusio Egg., Lisienice pod Lwowem; *nigricans* Mg.; *caudatula* Löw, *wanhotricha* Löw, Tatry, *bilineata* Löw, *laeta* Löw, *aequalis* Löw i *grisea* Fall., z Tatr.

Microphorus anomalus Mg. i *velutinus* Mcq., Kraków, *clavipes* Mg., Tatry. *Holocera umbripennis* Mg. i *coriaria* Mg., Tatry.

Clinocera appendiculata Ztt. i *nudipes* Löw, Tatry.

Hemerodromia praecatoria Fl., Tatry.

Drapetis nervosa Löw, Tatry.

Tachista interrupta Löw, Tatry.

Porphyrrops crassipes Mg., Kraków, Tatry; *basale* Löw, Wisła w Krakowie; *penicillatus* Löw, Borek fałęcki, Poturzyca; *Schineri*, Podole; *elegantulus* Mg., Podole, Tatry; *suavis* Löw, nad Dunajcem w Pienińskich liczny na liściach olsz. *Psilopus albiceps* Mg., Podole, Krzeszowice. *Psilopus gracilipes* Löw, Tatry.

Dolichopus atripes Mg. i *picipes* Mg., Tatry; *nitidus* Fall. i *agilis* Podole; *linearis* Mg., Kopaliny, Pienińskie; *trivialis* Hal., Tatry; *notatus* Staeg. i *signifer* Hal., Podole; *pematus* Mg. Podole, Kraków, Tatry. *Gymnopternus Sahlbergi* Ztt. i *inornatus* Löw, Tatry; *rusticus* Mg. Ojców; *assimilis* i *formosus* Löw, Podole; *metallicus* Staeg., Podole, Kopaliny koło Bochni.

Campsicnemus lambatus Löw, Podole; *platypus* Löw, nad Wisłą w Krakowie.

Hydrophorus bipunctatus Lehm nad stawkiem pod Pyszną w Tatrach wraz z *Arygma auricollis* Mg. i innymi Dolichopidami; *viridis* Mg. nad Wisłą w Krakowie, Poturzyca.

Thinophilus versutus Wck. i *Sympycnus cirrhipes* Wlck., Tatry. *Sympycnus spiculatus* Gerst. i *brevicornis* Ztt. w Tatrach. *Teuchophorus spinigerellus* Ztt., Kraków.

Medeterus obscurus Ztt., Tatry, Ponikwa pod Brodyma; *murorum* Mg., szczyt Krywania w Tatrach; *micaceus* Löw, Podole; *truncorum* Mg., Tatry, Pieniaki.

Diaphorus oculus Fall., Mogilany; *disjunctus* Löw, Podole.

Scatophaga spurca Löw i *Limnia rufifrons* F., Tatry.

Drosophila fenestrarum Fall., według spostrzeżenia p. ŁOMNICKIEGO w Bucykach na Podolu legła się tłumnie w połowie czerwca z kisańca soku malinowego. *Drosoph. ampelophila* Löw złapana ku końcowi czerwca w Skale na Podolu; u mnie w kuchni na drugim piętrze legła się tłumnie z soku malinowego na oknie stojącego. Muszki należące do rodzaju *Drosophila*, można znieść do domów na najwyższe piętra, położwszy na okno kawałek melonu lub kawonu, lub trochę soku owocowego.

Anthomyza gracilis Fall. i *Parydra pusilla* Mg., Tatry.

Caenia fumosa Stenl. w Tatrach na kałuży wraz z *Ochthera mantis* Deg., *Ephydra micans* Hal. i *breviventris* Löw, i rozmaitemi Dolichopidami. *Urophora eriolepidis* Löw w Tatrach na bodaku wraz z *Paloptera parallella*, którą także na łąpuchu koło Woli pod Krakowem łapałem. *Urellia amoena* Fld., odkrył JX. ANDRZEJOWSKI w swoim ogrodzie w Skale. *Gymnopa subsultans* F., *Psila obscuritarsis* Löw, *Psilosoma Audouini* Ztt., *Saltella albipennis* Mcq., Tatry.

Tephritis procera Löw, gatunek dotąd mało któremu dypterologowi znany; odkrył go p. ŁOMNICKI w Mielnicy na omanie (*Inula Helenium*). *Psairoptera bipunctata* Löw, Tatry. *Sapromyza bipunctata* Mg., *plumicornis* Fall. i *pallidicornis* Löw, Podole. *Ortalis ornata* Mg. (*formosa* Pz.), Podole. *Phytomyza nigripennis* Fll., Lwowskie i Krakowskie.

Leiomyza flavipes Fall., Tatry

Lispe uliginosa Fall. i *longicollis* Mg., Podole; *L. assimilis* Löw, Tatry; *L. consanguinea* Löw, *flavicornis* Löw, *vitorea* Fall., nad Wisłą w Krakowie, wraz z *L. tentaculata* Dg. (i *Hydrelia griseola*, *Limosina limosa*, *Saltella sorbilans*, *Coenosia exul*, *Hydrophorus inaequalipes*); biegną po piasku tuż przy wodzie. *Myopina reflexa* R. D., *Graphomyia picta* Scop., *Stomoxys stimulans* Mg., *Cynomyia alpina* Ztt., *Dexia vacua* Fbr., *Trixa oestroidea* R.D., Tatry.

Sarcophaga Meigenii Sch., Podole. *Eurigaster vertiginosa* Fall., odkryłem tego roku w Krzeszowicach, dokąd z Drm Löwem wyjechaliśmy na polów. *Callomyia humeralis* Löw, Podole; *amoena* Mg., Kraków.

Platypeza picta Mg. i *consobrina* Zett., Wola pod Krakowem; *atra* Fall., Poturzyca.

Chalarus spurius Fll., okolice Lwowa. *Pipunculus campestris* Latr., Podole, Tatry; *ater* Mg., Kraków; *rufipes* Mg., Podole, Kraków, Ta-

try; *sylvaticus* Mg., okolice Lwowa; *geniculatus* Mg., Podole; *pratense* Mg., Kraków; *fuscipes* Zett., Pieniaki, okolice Krakowa.

Ascia podagrica F., Podole, Kraków, Tatry.

Doros conopseus F. odkryty przez gimnazystę w Przemyślu, a przysłany przez prof. HÜCKLA.

Melithreptus pictus Mg., Radłowice pod Samborem, okolice Lwowa, Tatry.

Didaea alneti Fl., Tatry; *intermedia* Löw, Lwowskie, Krzeszowice. *Syrphus laterarius* Miller, odkrył go w Krzeszowicach prof. WAGA, będąc tamże ze mną i Drm LÖWEM na wycieczce. *Syrphus glaucus* L., Czarnogóra, Tatry, *lasiophthalmus* Zett., okolice Lwowa; *Braueri* Egg., odkryłem go na szczycie Babięj góry, dotąd był znany tylko z Schneebergu; *lunulatus* Mg., *annulipes* Ztt., *maculicornis* Ztt. i *lapponicus* Ztt. Tatry; *bifasciatus* F., okolice Krakowa.

Melanostoma gracilis Mg., Pieniaki, Kraków.

Platycheirus melanostomus Löw, Tatry, *clypeatus* Mg., Podole, Lwowskie, Krakowskie, Tatry; *scutatus* Mg., Poturzyca, Podole, Kraków. *Pyrophaena rosarum* F., Pieniaki, Janów.

Chilosia Nowickii Löw i *gilvipes* Zett. Tatry, *barbata* Löw, Kraków, Tatry; *frontalis* Löw, Borek fałęcki; *coeruleescens* Mg., Pieniny, Krzeszowice; *insignis* Löw i *hirta* Löw, Janów; *fulvicornis* Mg., Podole; *plumifera* Löw, Podole, Tatry; *rhynchops* Sch. (non Egger), *morio* Zett. i *depila* Mg., Tatry; *chloris* Mg., Kraków; *excavata* Löw, Brodzkie. *Brachyopa testacea* Fall., Tatry.

Eristalis pratorum Mg. i *cryptarum* F., Tatry.

Helophilus transfugus L. i *Merodon analis* Mg., Podole. *Spilomyia bombylans* F., Tatry.

Xylota bifasciata Mg., Podole, Tatry.

Criorhina asilica Fl. i *Myiolepta ruficornis* Zett., Tatry.

Orthonera geniculata Mg., Zarzeczko koło Jarosławia; *brevicornis* Löw, Borek fałęcki.

Paragus albifrons Fall., *lucerus* Lw. i *tibialis* Fl. w różnych odmianach, np. *obscurus* Mg., *aeneus* Mg., *sigillatus* Curt., na Podolu i indziej.

Chrysotoxum arcuatum L., Pieniaki, Tatry; *sylvarum* Mg. Podole.

Mycopla polystygma Rond., Kraków, Zarzeczko.

Glossigona bicolor Mg., Podole. *Zodion pulchrum* Löw, Podole, okolice Lwowa.

Conops capitatus Löw, Tatry; *sesiaeformis* Mg., Podole.

Nycterybia Dufouri Westw. Ten gatunek pasorzytujący na niedoperkach odkryłem w maju, będąc z uczniami na wycieczce w grocie jermanowskiej koło Ojcowa.

Anapera pallida Leach. Po przylocie jeryzków do Krakowa w r. 1864 nastąpiła zimna pora i wiele z nich padało na ziemię. Pauprzy krakowscy przynosili trupy jeryzków na sprzedaż do preparatoryum i wtedyto okazało się, że na każdym jeryzku były liczne okazy téj mu-

chy, pasorzytującej także na jaskółkach, a może i innych ptakach. Czy pasorzyt ten lub brak żywności zabijał jerzyki, tego nie można było zbadać.

Zpomiędzy gatunków powyżej wymienionych są nowemi: *Erioptera gracilipes*, *Dicranota subtilis*, *Ephelia apicata* i *mundata*, *Dicranoptycha livescens*, *Pachyrhina aculeata*, *Orphnephila nigra*, *Chilosia Nowickii*. Opisał je Dr Löw w XLI. tom. Roczn. Tow. naukow. Krak.

3. Prof. HÜCKEL nadesłał do oznaczenia następujące gatunki z okolic Przemysła: *Pachyrhina pratensis*, *crocata*, *trivittata*, *histris*. *Tipula gigantea*. *Scatopse notata*. *Dilophus vulgaris*. *Stratiomyia chamaeleon*. *Oxycera trilineata*. *Odontomyia viridula*. *Chrysomyia formosa*. *Microchryza polita* L. *Sargus cuprarius*, *Coenomyia ferruginea*. *Chrysops coccutiens*. *Tabanus autumnalis*, *bromius*, *bovinus*. *Scenopinus fenestralis*. *Anthrax morio*. *Asilus germanicus*, *forcipula*, *crabroniformis*. *Laphria atra*, *flava*. *Leptis scolopacea*, *tringaria*. *Chrysophila aurata*. *Gymnopternus chrysozygos*. *Cyrtoneura stabulans*. *Pollenia rudis*. *Calliphora erythrocephala*. *Musca domestica*. *Anthomyia pluvialis*. *Lonchaea chorea*. *Psila fimeitaria*. *Scathophaga stercoraria*. *Myodina vibrans*. *Oxyphora miliaria*. *Trypeta arctii*. *Chrysomyza demandata*. *Chrysomyia splendens*. *Hematomia canicularis*, *scalaris*. *Gymnosoma rotundata*. *Lauzania elysae*. *Norellia albilabris*. *Nemopoda cylindrica*. *Volucella bombylans*, *pellucens*, *zonaria*. *Eristalis tenax*, *aeneus*, *nemorum*, *urbustorum*. *Helophilus florens*. *Rhingia campestris*, *rostrata*. *Xanthogramma ornata*. *Syrphus balteatus*, *corollae*, *seleniticus*, *ribesii*. *Melithreptus dispar*. *Chrysogaster viduatus*. Prócz tych pospolitych gatunków było w zbiorunku dwa ciekawsze, t. j. *Laphria ephippium* i *Doros conopseus*. Muchy te zebrali gimnazyaści przemyscy, zaco im się wyraża podziękowanie.

Chrzaszczce (Coleoptera).

1. Z Kalinowiec na Bukowinie

Przysłane przez p. PIROGOWSKIEGO. Z chrzaszczów tych, zebranych przeważnie w czerwcu i w lipcu, są nowe dla fauny pogranicza bukowiańsko-galicyskiego (Pokucie) następujące gatunki: *Oxypoda lividipennis* Mannh., *Lixus cylindricus* F., *Orchestes scutellaris* F., *Gymnetron Linariae* Panz., *Exocentrus adpersus* Muls., *Longitarsus Lycopei* Foudr., *Scymnus fasciatus* Fourer., *Abietis Payk.*

Zpomiędzy innych gatunków zasługują na wzmiankę: *Carabus excellens* (w fioletowej i brązowej odmianie), *Oxythyrea stictica* L., *Pyrochroa rubens* F., *Otiorhynchus laevigatus* F., *Platyrhinus latirostris* F., *Pachybrachys haliciensis* Mill., z których dwa pierwsze wraz z *Dorcadion fulvum* Scop., cechują Podole, a *Ot. laevigatus* F. i *Pach. haliciensis* Mill. podgórze. Do rzadszych należy *Platyrhinus latirostris* F., odkryta przed laty w Samborze przez profesora Dra NOWICKIEGO.

Cicindela germanica L. *Carabus intricatus* L., *cancellatus* F., *scabriusculus* Oliv., *excellens* F., *violaceus* L. var. a. *Chlaenius Schranki* Dft., *Dolichus flavicornis* F., *Anchomenus parumpunctatus* F. *Feronia cuprea* L., *vernalis* Pz., *vulgaris* L. *Amara plebeja* Gyll., *familiaris* Dft., *fulva* dG. *Anisodactylus binot.* var. *spurcat.* Dej. *Harpalus ruficornis* F., *griseus* Pz., *aeneus* F., v. *confusus* Dej. *Bembidium 4-maculatum* L., *lampros* Hbrt., v. *velox* Er., *saxatile* Gyll.

Oxyptoda lividipennis Mannh. *Crocophilus maxillosus* L. *Oxytelus sculpturatus* Grav. *Sipha sinuata* F. *Scaphidium 4-maculatum* Oliv. *Epurea neglecta* Heer. *Brachypterus gravidus* Ill. *Meligethes coracinus* St., *maurus* St. *Cerylon histeroideus* F. *Dermestes tardarius* L. *Anthrenus Scrophulariae* L. *Byrrhus pilula* L.

Dorcus parallelipedus L. *Caccobius Schreberi* L. *Copris lunaris* L. *Rhizotrogus assimilis* Hbst. *Phyllopertha horticola* L. *Oxythyrea stictica* L. *Cetonia hirtella* L., *floricola* Hbst. var., *aurata* L. *Valgus hemipterus* L.

Agrius biguttatus F., *cinctus* Oliv., *aurichalceus* Redt.

Lacon murinus L. *Elater sanguineus* L., *cythropterus* Germ., *sanguinolentus* Schrank., *pomorum* Geoffr. *Melanotus castanipes* Payk. *Limonius nigripes* Gyll. *Athous niger* L., *haemorhoidalis* F., *vittatus* F. v. *semipallens* Muls., v. *Oeskayi* Kiesw., *subfuscus* Müll. *Corymbites hematodes* F., *castaneus* L., *tesselatus* L. *Agriotes sputator* L., *lineatus* L. *Adrastus limbatus* F. *Campylus linearis* L. *Dictyoptera sanguinea* L.

Lampyris noctiluca L. *Cantharis fuscus* L., *rustica* Fall., *livida* v. *dispar* F., *rufa* L. *Rhagonycha pallida* F. *Silis nitidula* F. *Malachius aeneus* L., *bipustulatus* L., *marginellus* Oliv. *Dasytes niger* L., *plumbeus* Ol. *Byturus tomentosus* F. *Trichodes apiarius* L. *Plinus fur* L. *Anobium pertinax* L. *Apate capucina* L.

Blaps mortisaga L. *Crypticus glaber* F. *Tenebrio obscurus* F. *Helops lanipes* L. *Cistela ceramboides* L. *Lagria hirta* L. *Anthicus antherinus* L. *Pyrochroa coccinea* L., *rubens* F., *pectinicornis* F. *Mordella fasciata* F., *aculeata* L. *Mordellistena grisea* Muls., *lateralis* Oliv. *Anaspis frontalis* L.

Lytta vesicatoria L. *Asclera coerulca* L. *Oedemera flavescens* L., *virescens* L. *Anoncodes adusta* Pz.

Otorhynchus laevigatus F., *Ligustici* L. *Phyllobius calcuratus* F., *abneti* F., *argentatus* L. *Liophloeus gibbus* Sch. *Strophosomus Coryli* F. *Sciaphilus muricatus* F. *Eusomus ovulum* Fll. *Polydrosus undatus* F., *flavipes* dG., *flavovirens* Gyll., *cervinus* Gyll., *picus* F., *sericeus* Schll. *Tanymeceus palliatus* F. *Molytes germanus* L. *Hypera variabilis* Hbst. *Larinus sturnus* Schall. *Lixus cylindricus* F., *pollinosus* Germ. *Eriehinus dorsalis* F. *Balaninus turbatus* Gyll. *Orchestes Fagi* L., *scutellaris* F., *Populi* F. *Cionus Scrophulariae* L., *hortulanus* Marsh. *Gymnetron Linariae* Pz. *Magdalinus Pruni* L. *Bostrychus dispar* F. *Apoederus Coryli* L. *Rhynchites conicus* Ill., *betuleti* F., *Populi* L., *Betulae* L. *Platyrhinus laticostis* F. *Anthrribus albinus* L.

Prionus coriarius L. *Callidium clavipes* F., *femoratum* L., *variabile* L. *Hylotrupes bajulus* L. *Clytus arcuatus* L., *arietis* L., *sulphureus* Schaum., *massiliensis* L., *mysticus* L. *Obrium cantharinum* L. *Dorcadion fulvum* Scop. *Lamia textor* L. *Exocenrus balteatus* F., *adspersus* Muls. *Tetrops praenusta* L. *Phytoecia lineola* F. *Necydalis minor* L. *Rhagium mordax* F., *inquisitor* F. *Pachyta cerambyciformis* Schrank., *collaris* L. *Strangalia 4-fasciata* L., *atra* F., *armata* Hbrt., *attenuata* L., *bifasciata* Müll., *melanura* L. *Leptura testacea* L. *Grammoptera tabacicolor* dG.

Bruchus Pisi L., *seminarius* L. *Orsodaena Cerasi* F. *Crioceris brunnea* F. *Clythra longimana* L., *cyanea* F. *Cryptocephalus violaceus* F., *sericeus* L., *auréolus* Suffr., *Hypochoeridis* L., *Moræi* L., *flavipes* F., *bipunctatus* L., *bipustulatus* F. *Pachybrachys haliciensis* Mill., *hieroglyphicus* F.

Chrysomela staphylea L., *varians* F., *goettingensis* L., *menthastri* Suffr., *fastuosa* L., *polita* L. *Linaeae* L., *Populi* L., *Trémulae* F. *Gastrophysa Polygoni* L. *Plagioderma Armoraciae* L. *Phratora Vitellinae* L. *Admonia Cupreae* L. *Agelastica Alni* L. *Luperus flavipes* L. *Haltica oleracea* L., *versicolor* Kutsch., *helixines* L. *Longitarsus Lycopi* Foudr.

Cassida murraea L., *rubiginosa* Ill., *vibex* L., *sanguinolenta* F. *Cassida nebulosa* L., *ferruginea* F., *equestris* F.

Coccinella mutabilis Scriba., *bipunctatata* L., *14-pustulata* L., *variabilis* Ill., *5-punctata* L., *7-punctata* L. *Halysia 14-guttata* L., *16-guttata* L., *22-punctata* L., *14-punctata* L., *Micraspis 12-punctata* L. *Chilocorus bipustulatus* L., *Epilachna globosa* Schneid. *Scymnus Abietis* Payk., *fasciatus* Fourer.

2. Z Kornia pod Rawą w Żółkiewskim.

W okolicy wsi Kornia, położonego o milę na północ od Rawy, zbierał w wiosennych miesiącach p. BAKOWSKI tameczne chrząszcze. Kornia leży na równinie, w której naprzemian z czarnoziemem i torfowiskami występują wydmy piaskowe i odsłonięte obszary glinki piaszczystej. Pagórki piaskowe przeciągają się dopiero opodal Rawy i Potylicza o milę odległego od Kornia. Panują tutaj przeważnie sosnowe bory przemieszane brzoźowemi gajami i dąbrowami. Obszary śródlasne zajmują na wklęsłych miejscach bagna i kałuże uwięzione olszami, w pobliżu których liczne w tej okolicy żerują dziki. Woda w tych bagnach, których dno zaścienione grubą warstwą opadłych liści, jest zwykle rudą, czasem ciemnobrunatną i namulistą. Opodal w Siedliskach zajmuje znaczniejszy obszar borek świerkowy.

Nowemi dla fauny krajowej są gatunki: *Amara bifrons* Gyll., *Trichonyx sulciollis* Reichb., *Ceuthorhynchus denticulatus* Schrank., *Hylastes tenebrosus* Schlb., *Donacia brevicornis* Ahr.; a jako ciekawsze i rzadsze: *Brachinus crepitans* L. (dotąd znany tylko przez prof. NOWICKIEGO, który go w Samborskiem zbierał), *Patrobus excavatus* Payk.,

Harpalus serripes Scho., *Pocadius ferrugineus* F., *Peltis ferruginea* L., *Haplocnemus Pini* Redt., *Saperda perforata* Pall. (*Scydlii* Fröhl.), *Timarcha metallica* F.

Cicindela campestris L., *sylvicola* Dej. *Omophron limbatus* F. *Notiophilus biguttatus* F. *Elaphrus uliginosus* F., *cupreus* Dft., *Ulrichii* Redt., *riparius* L., *aureus* Müll.

Curabus cancellatus F., *granulatus* L., *nitens* L., *violaceus* L. *Clivina fossor* L. *Brachinus crepitans* L. *Loricera pilicornis* F. *Oodes helopioides* F. *Badister bipustulatus* F. *Badister peltatus* Pz. *Brosicus cephalotes* L. *Patrobus excavatus* Payk. *Culathus fulvipes* Gyll., *melanocephalus* L.

Anchomenus angusticollis F., *prasinus* Thb., *oblongus* F., *impresus* Pz., *6-punctatus* F., *parumpunctatus* F., *austriacus* v. *modestus* St., *viduus* Pz. v. *moestus* Dft., v. *marginatus* Gyll.

Feronia cuprea L., *lepida* F., *vernalis* Pz., *nigra* Schall., *vulgaris* L., *nigrita* F., *anthracina* Ill., *strenua* Pz.

Amara tibialis Payk., *bifrons* Gyll., *aulica* Pz., *fulva* DG., *patricia* Dft.

Anisodactylus binotatus F. v. *spureaticornis* Dej. *Harpalus punctulatus* Dej., *rusicornis* F., *griseus* Pz., *aeneus* F., *luteicornis* Dft., *tardus* Pz., *serripes* Schh., *hirtipes* Pz., *anzius* Dft.

Stenolophus teutonius Schrk., *meridianus* L. *Trechus discus* F., *minutus* F. *Bembidium guttula* F., *biguttatum* F., *4-maculatum* L., *4-guttatum* F., *articulatum* Pz., *lampros* Hbst., *littorale* Oliv., *flammulatum* Clairv., *varium* Oliv., *paludosum* Pz.

Hydroporus planus F. *Laccobius minutus* L. *Berosus luridus* L. *Helophorus griseus* Hbst. *Sphaeridium scarabaeoides* L., *bipustulatum* F. *Cereyon haemorrhoum* Gyll. *Conosoma littoreum* L. *Ocyppus cupreus* Rossi. *Trichonyx sulcicollis* Reichb.

Silpha thoracica L., *rugosa* L., *reticulata* F., *utrata* L. *Necrophorus respillo* L. *Liodes axillaris* Gyll. *Hister sinuatus* F. *Saprinus aeneus* F. *Brachypterus gravidus* Ill. *Epurea aestiva* L., *obsoleta* F. *Soronia grisea* L. *Meligethes aeneus* F., *Symphylis* Heer. *Pocadius ferrugineus* F. *Peltis ferruginea* L., *oblonga* L. *Ditoma crenata* Hbst. *Mycetophagus 4-pustulatus* L. *Attagenus megatoma* F. *Anthrenus Scrophulariae* L. *Byrrhus pilula* L. *Cytilus varius* F.

Lucanus cervus L. *Platycerus caraboides* L. *Caccobius Schreberi* L. *Copris lunaris* L. *Onthophagus vacca* L., *coenobita* Hbst., *nuhicornis* L. *Oniticellus flavipes* F. *Aphodius craticus* L., *subterraneus* L., *fossor* L., *funetarius* L., *granarius* L., *sordidus* F., *plagiatus* L., *prodromus* Brahm. *Geotrupes stercorarius* L. *Hoplia graminicola* F. *Anisoplia fruticola* F. *Phylloperla horticola* L.

Laeon murinus L. *Elatер pomorum* Geoffr. *Dolopius marginatus* L. *Melanotus castanipes* Payk. *Athous niger* L., v. *scrutator* Hbst., *subfuscus* Müll. *Corymbites pectinicornis* L., *tesselatus* L., *aeneus* L., *Agriotes obscurus* L. *Sericosomus brunneus* L. *Dictyoptera sanguinea* L.

Cantharis fusca L., *nigricans* Müll. v. a., *livida* L., v. *dispar* F., *rufa* L. *Malachus aeneus* L., *Anthocomus equestris* F., *Dasytes plumbeus* Oliv., *Haplocnemus Pini* Redt., *Byturus fumatus* F., *tomentosus* F. *Trichodes apicarius* L. *Ptinus rufipes* F. *Trypopytus Carpini* Redt. *Notoxus monoceros* L. *Tomoxia biguttata* Gyll.

Otiorhynchus nigrita F., *Phyllobius calcaratus* F., *alneti* F., *pittacinus* Germ. *Liophloeus gibbus* Boh; *Barynotus obscurus* F. *Scaphilus muricatus* F. *Polydrosus cervinus* Gyll. *Chlorophanus viridis* L. *Alophus triguttatus* Schh. *Hypera punctata* F., *suspiciosa* Hrbst. *Cleonus albidus* F. *Lepyryus colon* F., *binotatus* F. *Hyllobius abietis* L. *Erihiinus acridulus* L., *costirostris* Gyll. *Orchestes Populi* F. *Cionus Verbasci* F. *Cryptorhynchus Lapathi* L. *Coeliodes fuliginosus* Marsh., 4-maculatus L.

Ceuthorhynchus denticulatus Schrk. *Rhinoncus pericarpinus* F. *Hyalastes tenebrosus* Sahlb.

Tetropium luridum L. *Asemum striatum* L. *Clytus liciatu*s L. *Saperda perforata* Pall. *Necydalis minor* L. *Rhagium inquisitor* F. *Leptura cincta* F. *Donacia* Lemm. F., v. *Sagittariae* F., *brevicornis* Ahr., *semicuprea* Pz. *Crioceris brunnea* F. *Crioceris* 12-punctata Scop. *Lema cyanella* L. *Clythra laeviuscula* Ratzb. *Cryptocephalus geminus* Gyll. *Pachybrachys hieroglyphicus* F. *Timarcha Lomnickii* Mill., *metallica* F.

Chrysomela staphilea L., *goettingensis* L., *marginalis* Dft., *Menthastri* Suffr., *fastuosa* L., *polita* L. *Lina Populi* L. *Phaedon Cochleariae* F. *Phratora vittelinae* L. *Galleruca lineola* F. *Haltica impressa* F. *Cassida murraea* L., *rubiginosa* Ill., *nebulosa* L., *ferruginea* F. *Erdomychus coccineus* L. *Hippodamia* 13-punctata L.

Coccinella mutabilis Scriba., *impustulata* L., *variabilis* Ill. 7-punctata L., 14-punctata L. *Micraspis* 12-punctata L. *Epilachna globosa* Schmid.

Chrzaszczce powyższe oznaczył prof. ŁOMNICKI.

Szarańczaki (Orthoptera) i Siciarki (Neuroptera).

1. Z Drohobycza.

Zebrane przez prof. HÜCKLA: *Plathemis depressa* L. *Leucorhina pectoralis* Chp., *rubicunda* L. *Diplax flaveola* L. *Cordulia acnea* L. *Gomphus vulgarissimus* L. *Aeschna cyanea* Müll., *rufescens* Vand. *Culepteryx virgo* L. *Lestes barbara* Fab. *Agrion puella* L. Vand. *Platycnemis pennipes* Pallas. *Perla bicaudata* L. *Panorpa communis* L. *Goniotautilus griseus* L. *Hemerobius humuli* L.

2. Z Kalinowiec na Bukowinie.

Zebrane przez p. PIROGOWSKIEGO: *Libella brunnea* Fonsc. *Diplax sanguinea* Müll. *Cordulia metallica* Vand. *Gomphus vulgarissimus* L.

Onychogomphus L. forcipatus Calopteryx virgo L. Lestes sponsa Hans. Agrion puella L., pulchellum Vand. Frythromma najas Hns. Platycnemis pennipes Pallas. Stegophylax luctuosus Piller, rzadki. Chaetotaulius flavicornis Fab. Sialis fuliginosa Pict. Osmylus chrysops Hag. Micromus villosus Zett. Chrysopa vulgaris Schneid., perla. M.

Przytoczone owady oznaczył p. DZIĘDZIELEWICZ.

Pajęczaki (Arachnoidea).

Temu działowi fauny poświęciłem tego roku szczególne starania, zbierałem sam i szukałem pomocy członków przebywających w różnych okolicach kraju. Usiłowania wspólne przyniosły w zysku piękny zbiorek pajęzków z 13 okolic od Tatr aż do Bukowiny, który członek nasz Dr Koch w Norymberdze opracował. Zpomiedzy 200 zebranych gatunków okazalo się 20 zupełnie nowych, mianowicie *Tetragnatha Nowickii*, *pinicola*, *Zilla alpina*, *Linyphia Palilis*, *Theridium mystaceum*, *Erigone uncta*, *Melanophora clivicola*, *latitans*, *Xysticus luctator*, *striatipes*, *Lycosa decipiens*, *albata*, *saltuaria*, *pratiraga*, *ferruginea*, *morosa*, *Attus Dzieduszyckii*, *Dysdera cognata*, *Cerastoma aduncum*. Opis tych nowych gatunków jest zamieszczony w XLI tom. Roczn. Tow. nauk. krk. Na tém miejscu podaje się cały wykaz pajęczaków zebranych tego roku.

Pająki właściwe (Araneidae).

Z Tatr, zebrane przez Dra NOWICKIEGO i góralów Wałę i Siczekę, płatnych zbieraczy Komissyi fizyograficznej.

Epeira diademata Cl. i var. *stellata* C.Koch, *sclopetaria* Cl., *cucurbitina* Cl., *ceropegia* Walck. *Zilla alpina* L.Koch. *Meta albimacula* Westr. *Tetragnatha Nowickii* L.Kch. *Linyphia triangularis* Cl., *phrygiana* C.Kch., *peltata* Wid., *thoracica* Wid. *Theridium lineatum* Cl. *Sisyphium* Cl., *hipunctatum* Linn. *Amaurobius claustrarius* Hahn., *atrox* De Gér. *Drassus lupidicola* Walck. *Melanophora subterranea* C.Koch., *clivicola* L.Koch. *Clubiona pallidula* Cl., *phragmitis* C.Koch., *frutetorum* L.Koch. *Tegenaria vievea* Fabr., *campestris* C.Kch. *Cybeus augustiarum* L.Koch. *Caelotes terrestris* Wid., *solitarius* L.Koch., *inermis* L.Kch. *Hahnia sylvicola* C. Koch. *Thomisus vaticus* Cl. *Xysticus aulax* C.Koch. *Phidromus limbatus* Sund. *Lycosa nemoralis* Westr., *silvicola* Sund., *arenaria* C.Koch., *monticola* C.Koch., *tarsalis* Thor., *amentata* Cl., *pullata* Cl., *nigra* C.Koch., *saltuaria* L.Kch., *morosa* L.Koch., *ferruginea* L.Kch., *albata* L.Koch., *cuneata* Cl., *piscatoria* C.Koch. *Attus falcatus* Cl., *floricola* C.Kch. *Segestria senoculata* Linn. *Ischyropsalis manicata* L.Kch. *Platylophus bucephalus* C.Koch. *Cerastoma aduncum* L.Kch. *Opilio parietinus* De Gér., *albinus* Hrbst., *grossipes* Hrbst. *Rhododendri* L.Koch., *tridens* C.Koch. *Leiobunum nigricans* C.Koch., bardzo liczny wszędzie po turniach, *bicolor* Fabr. *Nemastoma triste* C.K.

Nemastoma Kochii Nowicki. Opis tego nowego gatunku jest zamieszczony w XLI tom. Roczn. Tow. Nauk. Krak.

Z okolic Krakowa, zebrane przez Dr NOWICKIEGO.

Epeira unguata Cl., *diademata*, Cl., *marmorea* Cl., *quadrata* Cl., *umbratica* Cl., *sclopetaria* Cl., *patagiata* Cl., *lutea* C.Kch., *cucurbitina* Cl., *ceropëgia* Walck. *Singa conica* De Géer. *Zilla atrica* C.Koch. *Meta segmentata* Cl., *albimacula* Westr. *Linyphia montana* Cl., *triangularis* Cl., *Palilis* L.Kch., *marginata* Wid., *crypticola* Walck. *Theridium lineatum* Cl., *formosum* Cl., *tinctum* Walck., *Sisyphium* Cl., *serratipes* Schranck., *castaneum* Cl., *bipunctatum* Linn. *Pholcus opilionoides* Schranck. *Drassus medius* L.Kch., *loricatus* L.Kch. *Tegenaria domestica* Cl., *civilis* Walck. *Agelena labyrinthica* Cl., *similis* Keyserl. *Sparassus virescens* Cl. *Thomisus diana* Hahn., *vatius* Cl., *horridus* Fabr. *Xysticus audax* C.Kch., *Philodromus cespiticollis* Walck. *Lycosa silvicola* Sund., *arenaria* C.Kch., *tarsalis* Thor., *amentata* Cl., *paludicola* Cl., *pullata* Cl., *pratigaga* L.Koch., *pulverulenta* Cl., *leopardus* Sund., *terricola* Thor. *Ocyale mirabilis* Cl. *Calliethera histrionica* C.Kch. *Attus falcatus* Cl., *floricola* C.Kch. *Segestria senoculata* Linn. *Dysdera rubicunda* C.Koch. *Cerastoma cornutum* Linn. *Opilio parietinus* De Géer.

Z Brzostka, zebrane przez Dra KACZYŃSKIEGO.

Epeira didemata Cl., *sclopetaria* Cl., *ceropëgia* Walck. *Tetragnatha Nowickii* L.Koch. *Linyphia montana* Cl., *Theridium castaneum* Cl., *bipunctatum* Linn. *Pholcus opilionoides* Schranck. *Tegenaria domestica* Cl., *civilis* Walck. *Agelena labyrinthica* Cl. *Thomisus vatius* Cl. *Xysticus praticola* C.Koch. *Philodromus tigrinus* Walck., *cespiticollis* Wlk. *Lycosa amentata* Cl., *pirativa* Cl. *Calliethera scenica* Cl. *Opilio parietinus* De Géer.

Z Rzeszowa, zebrane przez gimnazystów FRANCISZKA BIENIASZA, JÓZEFA CHMILLA, i JÓZEFA TABIŃSKIEGO.

Epeira diademata Cl. *Epeira sclopetaria* Cl., *patagiata* Cl., *cucurbitina* Cl., *agelena* Walck., *ceropëgia* Walck. *Singa conica* De Géer. *Meta cellulana* C.Koch. *Tetragnatha extensa* Linn. *Linyphia montana* Cl., *marginata* Wid., *crypticola* Walck., *tenebricola* Wid. *Pachygnatha De Géeri* Sund. *Theridium tepidariorum* C.Koch., *formosum* Cl., *tinctum* Walck., *castaneum* Cl., *bipunctatum* Linn. *Erigone bicuspidata* C.Koch., *rustipes* Sund. *Pholcus opilionoides* Schranck. *Pythonissa tricolor* C.Koch. *Melanophora clivicola* L.Koch. *Clubiona pallidula* Cl., *lutescens* Westr. *Tegenaria domestica* Cl., *civilis* Walck. *Agelena labyrinthica* Cl. *Thomisus diana* Hahn. *Xysticus audax* C.Koch. *Philodromus tigrinus* Walck., *cespiticollis* Walck. *Lycosa nemoralis* Westr., *miniata* C.Kch., *silvicola* Sund., *arenaria* C.Koch., *monticola* C.Kch., *tarsalis* Thor., *amentata* Cl., *paludicola* Cl., *decipiens* L.Kch., *saccata* C.Kch., *morosa* L.Koch., *pratigaga* L.Koch., *pulverulenta* Cl., *leopardus* Sund., *alodroma* Walck., *terricola* Thor., *piscatoria* C.Koch. *Calliethera histrionica* C.Koch. *Attus falcatus* Cl., *pubescens* C.Koch. *Atypus Sulzeri* Latr. *Platylophus corniger* Herm.

Z Nowego Sącza, zebrane przez profesora filologii p. CIEŚLIŃSKIEGO, lubo nie brak na tém gimnazyum przyrodników.

Epeira diademata Cl., *quadrata* Cl., *umbratica* Cl., *sclopetaria* Cl., *patagiata* Cl. *Tetragnatha extensa* Linn. *Linyphia montana* Cl., *clathrata* Sund., *concolor* Wid. *Theridium tinctum* Walck., *bipunctatum* Linn. *Pholcus opilionoides* Schranck. *Clubiona pallidula* Cl. *Tegenaria domestica* Cl., *civilis* Walck., *Xysticus audax* C.Koch., *pratricula* C.Koch., *luctator* L.Koch. *Lycosa arenaria* C.Koch. *Wagleri* Hahn., *alodroma* Walck., *Singoriensis* Laxm., *terricola* Thor. *Calliethera scenica* Cl. *Attus pubescens* C.Koch. *Opilio parietinus* De Géer.

Z Korczyny, zebrane przez akademika GUTKOWSKIEGO.

Epeira diademata Cl., *patagiata* Cl. *Linyphia bucculenta*. *Theridium lineatum* Cl., *castaneum* Cl. *Pholcus opilionoides* Schranck. *Tegenaria domestica* Cl., *civilis* Walck., *vicurea* Fabr. *Agelena labyrinthica* Cl., *similis* Keyserl. *Thomisus vavilius* Cl. *Philodromus tigrinus* Walck., *Lycosa arenaria* C.Koch. *Attus fasciatus* Hahn. *Cerastoma cornutum* Linn. *Opilio parietinus* De Géer.

Z Przemyśla, zebrane przez profesora HÜCKLA i kilku gimnazjastów.

Epeira diademata Cl., *sclopetaria* Cl., *patagiata* Cl., *cucurbitina* Cl. *Singa conica* De Géer, *tubulosa* Walck. *Meta fusca* De Géer., *cellulana* C.Kch. *Tetragnatha extensa* Linn. *Theridium lineatum* Cl., *formosum* Cl., *tinctum* Walck., *castaneum* Bl., *albomaculatum* De Géer. *Erigone uncta* L.Koch. *Pholcus opilionoides* Schranck. *Tegenaria domestica* Cl., *civilis* Walck. *Agelena labyrinthica* Cl. *Thomisus globosus* Fabr. *Xysticus ulmi* Hahn, *Morio* C.Koch. *Philodromus tigrinus* Walck. *Lycosa silvicola* Sund., *arenaria* C.Kch., *amentata* Cl., *paludicola* Cl., *saccata* C.Kch., *morosa* L.Koch., *alodroma* Wlck., *terricola* Thor., *uliginosa* Thor. *Calliethera histrionica* C.Kch. *Platylophus corniger* Herm. *Opilio parietinus* De Géer.

Z Janowa w Lwowskiem, zebrane przez akademika KRÓLA.

Epeira diademata Cl., *pyramidata* Cl., *quadrata* Cl., *cornuta* Cl., *patagiata* Cl. *Meta segmentata* Cl. *Tetragnatha Nowickii* L.Kch. *Linyphia triangularis* Cl., *Palilis* L.Kch., *insignis* Bl. *Pachygnathu* De Géeri Sund. *Theridium lineatum* Cl., *formosum* Cl., *pictum* Cl., *mystaceum* L.Kch., *tinctum* Walck. *Sisyphium* Cl., *bipunctatum* Linn. *Erigone dentipalpis* Wid. *Dictyna arborea* Camb., *arundinacea* Linn. *Zora fusca* Westr. *Melanophora subterranea* C.Kch. *Anyplyuena accentuata* Walck. *Clubiona lutescens* Westr. *Agelena labyrinthica* Cl., *similis* Keyserl. *Thomisus vavilius* Cl. *Lycosa silvicola* Sund., *tarsalis* Thor., *amentata* Cl., *pullata* Cl., *decipiens* L.Koch., *pratnaga* L.Koch., *taeniata* C.Koch., *leopardus* Sund., *terricola* Thor., *pirativa* Cl. *Dolomedes fimbriatus* Cl., *Calliethera scenica* Cl. *Attus sulcatus* Cl. *Dzięduzzykii* L.Koch. *Heliophanus truncorum* Linn., *auratus* C.Koch. *Gestegria fe-*

noculata Linn. *Cerastoma cornutum* Linn., *brevicorne* C.Koch. *Leiobunum bicolor* Fabr.

Z Dublan koło Lwowa, nadesłane przez profesora TYNIECKIEGO.

Epeira cornuta Cl., *cucurbitina* Cl. *Singa tubulosa* Wlck. *Tetragnatha extensa* Linn. *Theridium formosum* Cl. *Erigone fusca* Bl. *Dictyna arborea* Cambr., *pusilla* Thor. *Thomisus diana* Hahn. *Lycosa tarsalis* Thor. *Calliethera histrionica* C.Kch.

Z Korni pod Rawą ruską w Żółkiewskim, przysłane przez gimnazystę BAKOWSKIEGO.

Epeira patagiata Cl., *cucurbitina* Cl. *Singa nitidula* C.Kch. *Tetragnatha extensa* Linn., *Nowickii* L.Kch. *Linyphia clathrata* Sund., *triangularis* Cl. *Pachygnatha Clerckii* Sund., *De Géerii* Sund. *Theridium formosum* Cl., *saxatile* C.Kch., *serratipes* Schranck, *castaneum* Cl., *bipunctatum* Linn. *Erigone rufipes* Sund. *Melanophora latitans* L.Koch. *Clubiona lutescens* Westr. *Tegenaria domestica* Cl., *civilis* Walck., *Xysticus ulmi* Hahn. *Lycosa silviola* Sund., *monticola* C.Kch., *tarsalis* Thor., *amentata* Cl., *pullata* Cl., *decipiens* L.Kch., *pratigaga* L.Kch., *cuneata* Cl., *pulverulenta* Cl., *leopardus* Sund., *picta* Hahn., *terricola* Thor., *uliginosa* Thor., *pirativa* Cl. *Calliethera scenica* Cl. *Acantholophus horridus* Panz.

Z Strzelbicy w Samborskim, zebrane przez nadleśniczego SZWESTKĘ.

Epeira angulata Cl., *diademata* Cl., *patagiata* Cl. *Metu fusca* De Géer. *Linyphia montana* Cl., *triangularis* Cl. *Theridium formosum* Cl., *castaneum* Cl., *bipunctatum* Linn. *Pholcus opilionoides* Schranck. *Tegenaria domestica* Cl., *civilis* Walck. *Agelena labyrinthica* Cl. *Thomisus vaticus* Cl. *Lycosa arenaria* C.Kch., *decipiens* L.Kch., *terricola* Thor. *Calliethera histrionica* C.Kch. *Cerastoma cornutum* L.

Z Podola, zebrane przez profesora ŁOMNICKIEGO.

Epeira scolopetaria Cl., *cornuta* Cl., *cucurbitina* Cl. *Singa nitidula* C.Kch. *Tetragnatha extensa* Linn., *Nowickii* L.Koch. *Thomisus diana* Hahn., *vaticus* Cl. *Xysticus striatipes* L.Kch. *Philodromus tigrinus* Walck. *Opilio parietinus* De Géer.

Podolska i bukowińska tarantula należy zdaniem Dra KOCHA do dwu gatunków. Jednym z nich jest prawdziwa *Lycosa Signoriensis Laxm (Latreilli F)*, drugi zdaje się być *Lycosa Apuliae*, lecz trudno było w tej mierze coś stanowczego orzec, gdyż nie nadesłano dotąd pici obojg tych pajaków.

Z Bukowiny, przysłał rządzeń dóbr PIROGOWSKI z Kalinowiec.

Epeira angulata Cl., *diademata* Cl., *patagiata* Cl., *lutea* C.Kch., *sollers* Walck., *cucurbitina* Cl., *dromedaria* Walck., *ceopegia* Walck. *Singa conica* De Géer., *nitidula* C.Kch., *tubulosa* Wlck., *oculata* Wlck.,

sanguinea C.Kch. *Zilla acalipha* Wlck., *diotlia* Wlck. *Meta fusca* De Géer., *segmentata* Cl., *cellulana* C.Kch., *albimacula* Wstr. *Tetragnatha ex-tensa* Linn., *pinicola* L.Kch. *Linyphia montana* Cl., *clathrata* Sund., *triangularis* Cl., *pusilla* Sund., *peltata* Wid., *marginata* Wid., *frenata* Wid., *tenebricola* Wid. *Theridium lineatum* Cl., *formosum* Cl., *mystaceum* L.Kch., *Sisyphium* Cl., *castaneum* Cl., *bipunctatum* Linn. *Erigone dentipalpis* Wid., *elevata* C.Koch., *rufipes* Sund., *robusta* Wstr. *Agroeca linotina* C.Kch. *Drassus medius* L.Kch., *loricatus* L.Kch. *Anyp-haena accentuata* Walck. *Cheiracanthium carnifex* Fabr., *nutrix* Walck. *Clubiona pallidula* Cl., *lutescens* Wstr. *Tegenaria civilis* Walck. *Age-lena labyrinthica* Cl., *similis* Keyserl. *Textrix torpida* C.Kch. *Sparas-us virescens* Cl. *Thomisus diana* Hahn., *vatus* Cl. *Xysticus audax* C.Koch., *ulmi* Hahn., *viaticus* C.Koch., *striatipes* L.Kch. *Philodromus aurescus* Cl., *cespitolis* Walck., *limbatus* Sund., *formicinus* Cl. *Lycosa nemoralis* Wstr., *miniata* C.Kch., *silvicola* Sund., *arenaria* C.Kch., *monticola* C.Kch., *tarsalis* Thor., *amentata* Cl., *pullata* Cl., *decipiens* L.Kch., *saccata* C.Kch., *albata* L.Koch., *ruricola* De Géer., *terricola* Thor., *uliginosa* Thor. *Aulonia albinana* C.Kch. *Dolomedes fimbriatus* Cl. *Ocyale mirabilis* Cl. *Sphasus variegatus* Walck. *Attus falcatus* Cl., *Dzie-duszyckii* L.Koch., *varicus* E.Simon., *arcuatus* Cl. *Heliophanus cupre-us* Walck., *truncorum* Linn., *auratus* C.Koch. *Dysdera cognata* L. Koch. *Platylophus corniger* Herm., *bucephalus* C.Koch.

Śliczny gatunek *Nephila fasciata* Cl., przysłany przez leśniczego JP. ŻYCZYŃSKIEGO, jeet bardzo ciekawy dla swego rozszedlenia w kie-runku wschodnim. Na południu Europy należy on do pospolitych pają-ków; w Niemczech środkowych nie ma go wcale, a podczas gdy w Niem-czech w ogóle znajduje koło Botzen w południowym Tyrolu najpółnoc-niejszą granicę swoje, zjawia się dziwnym sposobem znowu około Berlina, lecz niema go już ani indziej w północnych Niemczech, ani téż w Szwec-yi, Anglii i t d.

Inne działy pajęczaków.

Trogulus tricarinatus Linn., Tatry.

Trombidium holosericeum Linn., Tatra, Rzeszów, Janów.

Trombidium rimosum C.Koch., Przemyśl, Rawa.

Rhyncholophus sp. ? Tatry.

Ixodes sciuvi C.Koch., zebrany przez p. ZONTARA we Lwowie.

Wije (*Myriopoda*).

Glomeris Mniszechii Nowicki, Tatry. Opis tego nowego gatunku jest zamieszczony w XLI tom. Roczn. Tow. Nauk. Krakowskiego.

Julus sabulosus Linn., Rzeszów.

Wiadomości z Pienin.

Nazwę Pienin ograniczają zwykle do malowniczej grupy przepaściстых i głębokimi jarami poprzerzynanych wapiennych skał między Czorsztyńnem a Szczawnicami, chociaż pasmo to ciągnie się dalej, bo aż ku Lubowni w prostym kierunku od północnego zachodu ku wschodowi południowemu mil pięć, a geologicznie rzeczy biorąc, wapienne wzgórza na południowym brzegu Dunajca między Frydmanem a Czorsztyńnem z Pieninami jedną tworzą całość. Ponad Czorsztyńnem wszakże przyparł od północy piaskowiec Beskidów do wapieni Pienin. Dunajec nie znalazłszy tutaj przejścia między wapieniami i piaskowcami zwrócił się ku południu, a gdy mu tutaj nad ujściem lipnickiego potoku wapienie od południa i wschodu tak zastąpiły drogę, nie pozostało mu nic innego, jak przedrzeć się węzłem przez sam środek Pienin ku północy i utworzyć wylom, co do malowniczości swojej nie znajdujący tak łatwo drugiego podobnego sobie. Tak tedy między Czorsztyńnem i Krościenkiem tworzy Dunajec mocno ku południu podany wężykowaty łuk. Między nim a drogą poprowadzoną przez powyższy namienioną przyporę piaskowcową i bardzo nieumiejętnie, bo nadzwyczaj stromo spuszczoną ku Krośnicy, a stąd brzegiem tego potoku do Krościenka prowadzoną, leży jedna część Pienin. W tym dziale wznosi się między Hałuszową i Sromowcami wyżniemi wierch Flaki do 801·34 m.; najwyższy atoli szczyt leży nad potokiem Słobezanym i Dunajcem naprzeciw Czerwonego klasztoru gdyby głowa cukrowa, 980·19 m. wysoki. Na wschód tego działu potok pieniński głębokim i ciasnym wądołem od zachodu ku południowemu wschodowi zatoczonym rozdarł wnętrze Pienin. W dziale Pienin między tym potokiem a Dunajcem wznosi się stromo i prawie prostopadle nad zwierciadłem rzeki Sokolica.

Pieniny od północy wszędzie łatwo dostępne, ku południu, t. j. ku Dunajcowi spadają stromo i prawie prostopadle, co im téż przy znaczném wyniesieniu nad poziom rzeki (554·5 m., Czerwony klasztor 435·6 m.) od téj strony tyle dodaje uroku.

Między potokiem lipnickim, wzdłuż którego w kierunku południowo-wschodnim od Czerwonego klasztoru przez Lechnicę niżną, Lipnik i Folwark prowadzi droga do Lubowni, i potokiem ruskim, płynącym w kierunku zachodnim z poza Białej-Wody przez Jaworki, Schlachtowę i Szczawnice, ciągną się dalej ku wschodowi wzgórza wapienne, wznoszące się w Wysokiej Skalce między Jaworkami i Folwarkiem do wysokości 1048·47 m. Wszakże tylko w pobliżu Dunajca i nad nim wzgórza te dzikie mają wejrzeńce. Golica na południowej, Kacza na północnej stronie leśnickiego potoku najokazalej występują. Węgliskowa, Danielowska, Łażnia Skalka, Rabsztyn, otóż miana skał między Kaczą i Wysoką Skalką.

Aż do samego wierzchu okrywają Pieniny świerki z domieszkaniami jodłami i bukami, leszczyną i cisami, nie mogącemi się niestety obstać jak indziej, tak i tutaj. Gdzie grunt położystszy, tam go zasiewają

owsem. Polany i murawki po ustępach skał pokrywa bujna i w rzadkie gatunki bogata roślinność.

Wycieczkę w Pieniny odbyłem w końcu lipca z Zakopanego, obszedłem różne ich okolice; a nad Szczawnicami także górę trachitową Bryjarkę; bawiąc atoli tylko dwa dni tamże nie wiele mogłem zebrać, gdyż zwracałem uwagę na wszystkie działy fauny, a słońce tak doskwierało, że mało co zwierząt, zwłaszcza owadów na polanach było widać. Aby jednakże i te nieliczne spostrzeżenia moje nie przepadły, zapisuję je tutaj jako przyczynek do pionowego rozsiadlenia zwierząt w naszym kraju, namieniając, że Pieniny stanowią tak zwaną krainę górską (*regio montana*).

Z ptaków widziałem pustulkę gnieźdzącą się pod szczytem Okrąglicy, z płazów ropuchę *Bufo cinereus* w lesie, z ryb strzeblę czyli strzewegę (*Phoxinus rivularis*) w Dunajcu, a z owadów następujące gatunki:

Motyle.

Rhopalocera: *Papilio Machaon* L. *Parnassius Apollo* L. *Pieris crataegi* L., *brassicae* L., *rapae* L., *napi* L. *Thecla betulae* L., *spini* SV. *Polyommatus virgaureae* L., *Eurydice* Rott., *Alciphron* Rott., *Phlaeas* L. *Lycæna Aegon* SV., *Argus* L., *Battus* SV., *Icarus* Rott., *Corydon* Scop., *Dorylas* SV., *Arion* L. *Apatura Ilia* SV. *Limenitis lucilla* SV.? *Vanessa C-album* L., *polychloros* L., *urticae* L., *Atalanta* L., *cardui* L. *Melitæa Athalia* Esp. *Argynnis Euphrosynæ* L., *Aglaja* L., *Niobe* L., *Paphia* L. *Erebia Medea* SV., *Ligea* L. *Pararga Megaera* L. *Epinephele Lycaon* Rott., *Janira* L., *Hyperanthus* L. *Cocconympha Iphis* SV., *Pamphilus* L. *Syrichthys carthami* Hüb. *Erynnis Tages* L. *Hesperia lineola* O., *Sylvanus* Esp.

Sphinges: *Sphinx convolvuli* L., *pinastri* L. *Smerinthus ocellata* L. *Ino Statices* L. *Zygaena Minos* SV., *meliloti* Esp., *loniceræ* Esp., *filipendulae* L.

Bombyces: *Nudaria mandana* L. *Lithosia complana* L. *Pleretes matronula* L. *Arctia caja* L. *Spilosoma fuliginosa* L., *mentastri* SV. *Orgyia antiqua* L. *Leucoma salicis* L. *Porthesia auriflua* SV. *Bombyx rubi* L. *Lasiocampa patorioria* L. *Harpyia vinula* L. *Notodonta Triptopus* SV. *Clostera Anachoreta* SV. *Cymatophora duplaris* L.

Noctuae: *Acronycta leporina* L. *Agrotis promba* L., *nigricans* L. *Mamestra tincta* Brahm. *Hadena polyodon* L. *Euplexia lucipara* L. *Hydroecia nictitans* L. *Mythimna Imbecilla* F. *Caradrina cubicularis* SV. *Plusia gamma* L. *Heliaca tenebrata* Scop. *Agriphila sulphuralis* L. *Catocala fraxini* L., *Paranympha* L. *Herminia tentacularis* L.

Geometrae: *Nemoria strigata* Müller. *Adicalia aureolaria* SV., *perochraria* FR., *bisetata* Hufn., *holosericata* Dup., *immorata* L., *sylvestraria* Hüb. *Zerene marginata* L. *Cabera pusaria* L. *Ellopiæ fasciaria* L. *Urapteryx sambucaria* L. *Epione apiciaria* SV. *Boarmia lichenaria* Hufn., *crepuscularia* SV. *Gnophos dilucidaria* SV. *Fidonia*

carbonaria L. *Thamnomoma brunneata* Thumb. *Ortholitha bipunctaria* SV. *Odezia chaerophyllata* L. *Lygris populata* SV. *Cidaria pyrallata* SV., *ocellata* L., *turbata* Hüb., *fluctuata* L., *montanata* SV., *ligustrata* SV., *galiata* SV. *alchemillata* L., *bilineata* L., *chenopodiata* SV.

Pyrallidina: *Asopia farinalis* L.

Crambina: *Botys purpuralis* L., *litterata* Scop., *sambucalis* SV., *hyalinialis* Hüb., *sticticalis* L., *sophialis* Fabr. *Nemophila noctuella* SV. *Crambus dumetellus* Hüb., *speculalis* Hüb. Verz. *Eudorea purella* Zell., *sudetica* Zell. (także na zamku czorsztyńskim).

Tortricina: *Rhacodia caudana* Fabr. *Tortrix ribeana* Hüb. *Sciaphila communana* HS. *Conchylis Baumanniana* SV., *tesserana* SV. *Penthina rufana* Sc., *striana* SV., *rivulana* Scop., *lucunana* SV., *cespitana* Hüb. *Grapholitha Penkleriana* SV., *aurana* F., *quadrana* Hüb., *unguicella* L. *Dihrorampha Peliverella* L.

Tineina: *Choreutis Bjerlkandrella* Thunbg. *Argyresthia Goedartella* L. *Coleophora Wockeella* Zell.

Pterophorina: *Oxyptilus hieracii* Z. *Aciptilus tetractylus* L.

Chrząszcze.

Calathus cisteloides Ill., *fulvipes* Gyll. *Pterostichus niger* Schaller. *vulgaris* L. *Amara aulica* Panz., *patricia* Duft. *Harpalus aeneus* F. *Geotrupes vernalis* L. *Anomala Junii* Duft. *Cetonia floricola* Herbst. *Cantharis Erichsonii* Bach., *discoidea* Ahr., *fulva* Scop. (*melanura* Oliv.). *Malthinus flavolus* Payk. *Ebaeus flavicornis* Fr. *Anobium striatum* Oliv. *Tenebrio molitor* L. *Cistela murina* L. *Anaspis rufilabris* Gyll., *frontalis* L., *flava* L. *Phyllobius psittacinus* Germ. *Otiiorhynchus* var. *irritans* Germ. *Pachyta quadrimaculata* L. *Strangalia quadrifasciata* L., *atra* F., *annularis* F. *Leptura virens* L. *Cryptocephalus hypochœridis* L. *Chrysomela Goettingensis* L. *Longitarsus femoralis* Marsch. (*pratensis* Foudr.).

Blonkówki.

Abia aenea Kl. *Zaraca fasciata* F. *Tenthredo spinarum* F., *ambigua* K. *Sirex gigas* L. *Ichneumon validatorius* Grav. *Rogas gasterator* Jur. *Pompilus niger* Fab. *Mellinus arvensis* L. *Gorytes campestris* L. *Craebro fossorius* L.? *Camponotus ligniperdus* Latr. *Formica truncicola* Nyl. *Leptothorax acervorum* F., *tuberum* Nyl.

Ścieciarki i Świerszczaiki.

Onychogomphus forcipatus L. *Platynemis pennipes* Pallas. *Perla marginata* Pict. *Panorpa communis* L. *Beraea pullata* (*aterrima* Brau.) *Plectrocnemia irrorata* Curt. *Hydropsyche versicolor* Brauer (w Czorsztynie), *lepidula* Pict. (z Szczawnie). *Mystacides ater* Pict. *Limmophilus*

hirsutus Pict., *flavicornis* F. (w Szczawnicach). *Sialis lutaria* L., *fuliginosa* Pict. *Chrysopa phyllochroma* Wesm.

Pluskwiaki.

Machilis annulicornis.

Salda hirsutula Flor., *litoralis* (Fieb.), *litoralis* L. *Globiceps selectus* Fieb.

Muchy.

Sciara Thomae L. *Diloplus vulgaris*. *Erioptera ochracea* Mg. *Anisomera aequalis* Lw., *Burmeisteri* Lw. (*Miki Nowicki*). *Pakyrhina iridicolor* Schum., *histrion* F. *Dicranoptycha fuscescens* Schum., *cinarascens* Mg. *Limnobia lutea* Mg. *Tipula gigantea* Schrk. *Stratiomyia chamaeleon* L. *Odontomyia hydroleon* L. *Sargus cuprarius* L. *Haematopa pluvialis* L. *Tabanus borinus* L., *quatuornotatus* Mg., *bromius* L. *Leptogaster cylindricus* Deg. *Cyrtopogon ruficornis* F. *Machimus atricapillus* Fll. *Philonicus albiceps* Mg. *Chrysopila flavicola* Mg. *Empis livida* L., *decora* Mg. *Porphyrops suavis* Lw. (na liściach drzew bardzo liczny). *Dolichopus linearis* Mg. *Chyliza leptogaster* Pz. *Mesembrina meridiana* L. *Echinomyia ferox* Meig. *Cheilosia oestracea* L., *personata* Löv. *Volucella pellucens* L. *Erstalis pertinax* Scop., *arbutorum* L. *Chrysotoxum fasciolatum* Deg., *festivum* L.

Wiadomości z Babińj Góry.

Gdzie główny grzbiet zachodniego Beskidu jako dział wodny między odpływami Wisły i Dunaju najdalej wygiął się ku północy, t. j. w stronę Wisły, ta zaś poniżej czyli na wschód od ujść Soły i Przemyszy pasmem wzgórz między Libiążem a Krakowem najdalej ku południu zostało odpartą, rzeczony grzbiet Beskidu najwyżej wystrzeżił w Babińj - Górze (1722-16 m.). U południowych stóp jój rozłożyła się dolina, a raczej wzgórzysta i pagórkowata wyżyna Czarněj Orawy; po stronie północnej górzyste przypory Babińj - Góry spadają ku dolinom Skawy i Stryszawki. Potoki, rzeki i doliny Bystrzanki, Skawy (od połączenia się z nią Bystrzanki powyżej Osielca aż po Suchą), Stryszawki (od Suchej ku zachodowi aż do połączenia się z nią Łachówki), Łachówki, Pewelki, Koszarawy, Krzyżówki, Podhorańskiej (aż do połączenia się z Białą Orawą), Białej i Czarněj - Orawy otaczają naokoło dział babio - górski z przyporami i cieklinami jego. Tych téż dolin, mianowicie Czarněj - Orawy i Skawy od wschodu, Podhorańskiej i Koszarawy od zachodu użyto do przeprowadzenia niemi przez grzbiet Beskidu bitych dróg. Na południowych stokach Babińj-Góry rozsady się osady orawskie Póhóra, Rabcza, Rabczyca, Roztoki, Kiczera, Wyzna i Niżna Lipnica, Dolna i Horna Zubrzyca; po północnej stronie dolina Skawicy wdarła się od Skawy powyż Makowa popod same sto-

py Babiéj - Góry. Boki téj rozłożystéj doliny tworzą dwie potężne przypory, niby ramiona Babiéj - Góry o kilku, od północy ku południu coraz wyższych szczytach. I tak po wschodniéj stronie wznoszą się Polica (Palica?) 1365·59 m., na Róże 1061·55 m., las bystrzański 900·41 m. Po wschodniéj stronie tego działu poprzecznego leży dolina Bystrzanki; w niéj są wsie Siedzina i Bystra. W dolinie Skawicy są wsie Biała, Skawica i Zawoja, a w dwu pomniejszych dolinkach na wschód i na zachód od Białéj są wioski Juszczyu i Grzechinia. Po zachodniéj stronie doliny Skawicy wznosi się druga przypora babiogórska z wierchami Mądralawą 1141·59 m., Czerniawicami 1109·16 m., Zawojkim 903·37 m. i Susinowem 871·51 m. Grzbietem tego działu szła niegdys granica księstwa zatorskiego. Na północ i zachód tego działu leży dolina Stryszawki z wsią Stryszawą. W dolinie Koszarowy wreszcie są wsie Koszarowa, Przyborów, Jelesnia, Krzyżowa i Krzyżówka.

Stopy i zbocza téj piękniéj góry okrywają zewsząd grube lasy cetyniaste, miejscami buczyną przetkane, sięgające 1423 m. wysokości, a zatém w ogóle przeszło trzech czwartych części (4·5) względniéj wysokości jéj, która uczyni 1369·58 m, licząc ją od Makowa (352·58m.). Powszég górniéj granicy lasów mile robi wrażenie na zwiedzającym kosodrzewina i jałowiec karłowaty (*Juniperus nana*), przypominające wraz z wielu innemi roślinami krajinę alpejską. Ku wierzchołkowi występuje nagi głaz (piaskowiec fukojdowy), zaścicelający zwietrzałemi płytami sam szczyt, ułożonemi tu i owdzie jakby stoły jakie. W zagłębieniach pod szczytem śnieg nawet w ciepłych latach dotrwa nieraz do połowy lipca, a często pokrywa on szczyt znowu w pierwszej połowie września, nie schodząc już więcéj. Najwspanialéj przedstawia się téż Babia Góra na wiosnę, gdy z niższych gór, które ją mianowicie od północy otaczają, już zeszyły śniegi zimowe, a ona jedna nad ich ciemną zielenią wznosi się w bieli śnieżniéj osłony. Rozłożysty wierzch, przepaścisty ku północy, spada zlekka ku południu, skąd téż zewsząd łatwe wyjście. Od nas wchodzi się granicą zachodnią od Przyborowa, wschodnią od Zawoi. Widok ze szczytu w dzień pogodny precudny, najrozlegléjszy ku północy, gdzie Czystochowy dojrzeć można. Ku zachodowi przenosi wzrok wszystkie szczyty Beskidów, opierając się w odległości przeszło 10 mil dopiero o Eysą (1320·09 m.) na granicy Słazka i Morawy. Ku południu Orawa aż po Hale liptowskie, dolina nowotarska i północno zachodnia część Śpiżu, a za niemi łańcuch uroczych Tatr długo nie pozwalają oderwać zachwyconego oka; ku północnemu wschodowi, wreszcie ginie wzrok gdzieś w mglistéj dali nie dającej się dokładnie rozpoznać.

Toż i wyobraźnia ludu górą tą więcéj się zajmowała, aniżeli jakąbądź inną w pasmie gór karpackich. Źródła słone wytryskujące na stronie południowo zachodniéj u stóp jéj w Pólhorze, a na stronie wschodniéj w Siedzinie, takież źródła w Rabie i w Soli (w Żywiecczyźnie) mogły ludowi dać powód do utrzymywania, iż w wnętrzu Babiéj-Góry mieszczą się niespożyte pokłady soli, — soli, jedynéj przyprawy, bez którój biedny góral obejść się nie może, a którój i dla bydła czyli dla statku

swego, mianowicie dla owiec, więcéj potrzebuje i używa, aniżeli Lach nadwiślański dla swego bydła, a którą, jak utyskuje, za drogo kupować musi. Za solą poszły wnet inne skarby, umieszczone w téj górze, a legiendy o nich, oraz o śpiącym wewnątrz góry wojsku polskiem św. Jadwigi, które niegdyś powstanie i Polskę oswobodzi, urokiem potetyckim owionęły tę piękną górę.

Wycieczkę na Babią Górę przedsięwziąłem przed rokiem w połowie sierpnia. Wybrałem się najbliższą z Krakowa drogą, t. j. na Sulkowice, Harbutowice, Palczę, Baczyn, Budzów, Maków i Zawoję. Zanocowawszy przed Budzowem, nazajutrz przez górę i las Droszczyną zwane puściłem się do Makowa, którego bielejące domki z góry widziane malowniczy przedstawiały widok. Tutaj miałem przyjemność poznać się z miejscowym aptekarzem p. MEYEREM, gorliwym członkiem Komisji fizyograficznej, a za jego pośrednictwem z kupcem tamecznym p. WAGNEREM, chcąc zobaczyć jego zbiorek motyli z okolic Makowa.

Stąd udałem się do Zawoi. Będąc pierwszy raz w tamtéj okolicy, wstąpiłem do proboszcza miejscowego JX. WARZECHY i prosiłem o ułatwienie mi zamierzonej wycieczki, co téż z uprzejmością uczynił. Zastałem u niego księdza zakonu bernardyńskiego, niegdyś mego ucznia, który się oświadczył z chęcią towarzyszenia mi na téj wycieczce. Tak tedy nie tracąc czasu odjechalśmy na leśniczówkę na górny koniec Zawoi i najawszy tam przewodnika, wybrałem się z mym szanownym towarzyszem w dalszą drogę, ażeby na nocleg zdążyć do sałaszu. Pogoda wszakże nie sprzyjała, było pochmurno i chłodno; pocieszaliśmy się jednak nadzieją, że się może nazajutrz odmieni. Już się dobrze ściemniło, gdyśmy przybyli na sałasz. Ogrzawszy się przy rozłożonej wiatrce i posiliwszy się trochę, wyszedłem z towarzyszącym mi księdzem przed sałasz, a za nami przewodnik. Jak cały dzień, tak i teraz pędziły grube chmury przy chłodnym wietrze od północy ku Babiéj Górze i zawisały jakby magnesem przyciągane nad jéj szczytami. Czasem tylko rozsuywały się chmury gromadzące się po szczytach, ale przy świetle księżycy tylko tém czarniej się przedstawiały, rozbijając nadzieję tak pożądaną dla nas pogody. W głębokiém zadumaniu przypatrywałem się to fantastycznym kształtom chmur, to odsłaniającym się tedy i owdy szczytom, a wyobraźnia nasza mocniej się rozkołysała, gdy przewodnik nasz podając jéj najodpowiedniejszy w tém miejscu przedmiot zajęcia, bąkał nam z wiarą dziecka legiendy o Babiéj Górze i o lepszej przyszłości.

Nazajutrz o świcie ruszyliśmy ku szczytowi, ale bez nadziei doznania wzniosłych wrażeń lub zebrania czegoś, gdyż silny i zimny wichler wskróś nas przejmował, a goniące od północy chmury zasłaniały widok. Dotarłszy wreszcie całkiem przeziębli do szczytu zwanego djablakiem czyli djablim zamkiem, na którym usiadła sobie parka jakiegoś sokoła, roznieciliśmy co rychléj ogień i grzejąc się przy nim oczekiwaliśmy, ażali niezabłyśnie słońce; lecz napróżno.

Aby więc przynajmniej coś wziąć ze sobą na pamiątkę z Babiéj Góry, zacząłem wśród gęstéj mgły szukać owadów po kwiatach hal-

skich i z wielką biedą znalazłem jednego gza (*Gastrophilus equi*), który zupełnie skostniały siedział ukryty między kwieciami rdestu (*Polygonum Bistorta*), oraz jedną biedronkę (*Coccinella septempunctata*) i szczypię (*Carabus nivalis*). Z południa zaczęło z przerwami rosic, nie było więc co dłużej tam robić i puściliśmy się z próżnymi rękami w drogę ku Zawoi. W krainie kosodrzewiny śledziłem bacznie za zdobyczą i udało mi się ułowić kilkanaście okazów muchy *Ptiolina lapiliaria* Nowicki, siedzących w miejscach zacisznych na kamieniach; prócz tego widziałem jeszcze tylko kilka mustyków *Simulia hirtipes*. Tu i owdzie odzywały się po halach jak w Tatrach ptaszęta siwarnik (*Anthus spinoletta*) i skorusznik czyli skalny wróbel (*Accentor alpinus*). W krainie lasu widziałem z much *Cyrtoma spuria*, na szczawinach łajnice (*Scatophaga*), koło potoków sieciarkę *Limnophilus griseus*, tu i owdzie pięknie granatowego ślimaka *Limax Schwabii*. Spędziliśmy także stadko z 5 głuszyc, które z szelestem w przeciwną uleciały stronę. Jak w Tatrach tak też na Babićj Górze zowią głuźca głuchoniem, samiec zaś kurą dziką.

Przewodnik mój wypytywany o zwierzęta tamtejsze twierdził, że żyją w owych stronach sarny, liszki, borsuki, że zachodzą czasem z Orawy wilki, a zdarzy się też niedźwiedź; o świstaku nie wiedział czyli kiedy znajdował się na Babićj Górze, toż o kozięcy. Z ptaków wymienił orły, biorące sarny, kuropatkę siemieniastą, żyjącą w halach, i słonkę w kosodrzewinie, z płazów salamandrę (*Salamandra maculosa*), sam zaś znalazłem w krynicy Zawoi traszkę *Triton alpestris*. Co mi przewodnik opowiedział o pleniu, doniosłem w rozprawie mój: „O pleniu kopałińskim“, do której ciekawych odsyłam.

Jak Podhalanie tak Babiogórcy spiewają o swych górach:

Biedna to biedna, ta nasza kraina,
Gdzie chleb się kończy, a woda zaczyna.

Kamienistość i ubóstwo gleby rodzajnej scharakteryzowali w dwuwierszu:

Na kamieniu kamień, kamień na kamieniu,
a na tym kamieniu, kamień na kamieniu.

Pod wieczór wróciłem do wsi nieco rozstrojony nieudaną wycieczką i zawiedzioną nadzieją. Z tém markotnym usposobieniem mój duszy nie w parę szły wesołe śmiechy i śpiewy nieco podchmielonych górali, wracających tłumnie jużto pieszko, już też na swych wózkach góralskich z odpustu do domów. Pomyślałem wtedy:

Tak to w życiu ludzkim bywa,
jeden płacze, drugi śpiewa.

Zaproszony na noc przez mego gościnnego towarzysza, przespaliśmy a raczej przemarzyłem noc całą. Nazajutrz najawszy podwodę puściłem się ku Tatrom. Pocziwy mój woźnica, korzystając z mego położenia, kazał się w dwójnasób wynagrodzić, zato nie szczydził mi w drodze gadek ze swęj okolicy, a tak w pogadance wesołej dotarliśmy na popas do Zaborni. Z ganku tój karczny zwróciłem me oczy ku Babićj Górze. Nad jęj szczytami zawisły jakby czepiec czarne

chmury, nie było więc czego żałować, że ją opuściłem i zdążyłem ku Tatrom. Ale i tam widne z dala chmury osłaniające turnie nie najlepsze rokowały dla méj wycieczki powodzenie. I rzeczywiście nie wiele tam dla niepogody można było zrobić; przynajmniej napoiwszy oko malowniczymi widokami i odetchnąwszy górskiem powietrzem pokrzepilem ducha do dalszej pracy przy stoliku.

W następnym roku nastąpiło upłózenie się ziemi na Babiój Górze, o którym w „Czasie“ z 10 czerwca 1868 taką podano z Makowa wiadomość: „Nadzwyczajne zjawisko wzruszyło nie mało w tych dniach mieszkańców Zawoi, wsi pod Babią Górą położonej. W nocy z dnia 31 maja na 1 czerwca runęła bez wszelkiej widocznej przyczyny część Babiój Góry. Oderwanie przestrzeni, kilkadziesiąt morgów lasu wysokopiennego obejmującej, nastąpiło z ogromnym hukiem, tak że góry zadrzęły. Sekcya lasow, w której zdarzenie to się przytrafiło, leży przeszło 3,000 stóp nad morzem, a była dotąd nietkniętą. Ściana odkryta ma 10, a miejscami 15 sążni wysokości. Zdaje się, iż przyczyna tego oderwania była ta, że część góry w skutek stopienia się nadzwyczajnej masy śniegów tegorocznych, wskrós wodą przesiąkła, pękła właśnie na pochyłości północnej, gdzie lasem obciążona była. Spustoszenie jest straszne! Drzewa najstarsze 100 i 200 lat mające, leżą porozrzucane, odarte, na kawałki połamane lub zmięte. Przestrzeń lasu zsunięta i skałami ogromnemi z powierzchni oderwanemi okryta, do szczytu stała się pustką! Kto pragnie to spustoszenie zobaczyć, i nacznie ogrom zdarzenia tego oglądać, zechce się do Zawoi, a ztąd przez las dworski Stanów na Halę, Sulowe Cerchliisko zwaną udać, z kąd go owczarze tamtejszego koszaru na miejsce poprowadzą.“

Aptekarz z Makowa JP. MYRER doniósł w téj mierze Komisji fizyograficznej co następuje. Powziąwszy wiadomość o upłózeniu się ziemi na Babiój Górze w nocy z dnia 31 maja na 1 czerwca r. 1868, pośpieszyłem z przyjacielem moim WAGNEREM na miejsce tego szczególnego zdarzenia, aby mu się z bliska przypatrzeć i skreślić ile możności dokładny jego opis. Już w odległości niespełna 1 1/2 mili geogr. w pobliżu parowego tartaku w Zawoi, skąd tę poważną górę w całej okazałości jój od stóp do szczytu podziwiać można, na piękném zieloném tle lasów okrywających jakoby faldzistą suknią najpobawniejszych barw stoki Babiój Góry aż do krainy kosodrzewu, widać dokładnie prawie w samój połowie góry na północny wschód miejsce otwarte. Jest to właśnie wspomniane upłózisko. Ciekawością a zarówno niecierpliwością zdjęci, aby co prędzej oglądać zbliska co zaszło, przyspieszaliśmy kroku, a przebywszy nieuniknione zapory podróży górskiej i przeprawiwszy się szczęśliwie, chociaż z niemałą trudnością, przez klody gęsto porozrzucane, przybyliśmy wreszcie po nużącym prawie 3 1/2 godzinnym pochodzie do celu naszej wycieczki. Kilkaset sążni od miejsca samegoż upłózenia, zanim je jeszcze spostrzedz można, widać już oznaki zaszłej katastrofy. Pojedyncze odłamane albo zupełnie zdruzgotane drzewa, w nieładzie porzuczone konary i odłamy skał, mokry zwir zmieszany z warstwami gliny, przedstawiały istny obraz zniszczenia zwiększają-

cego się z każdym krokiem, idąc parowem w górę. Upłozisko sięga górnym krańcem wysokości niemal 3000' wiod. i leży między Sułową Halą a Żarnowskiemi Szczawinami. Miejsce to zarosłem było wysokopiennym lasem. Ten znikł bez śladu ze stoku prawie 15 morgów wielkiego, mającego przeszło 60 sążni wysokości pionowej. Pozostały tylko w nieładzie ponarzucane kamienie i zdruzgotane drzewa bez liku, które tu i owdzie sterczały z ziemi i odłamów skał, któremi zostały zasypane. Dość stroma ściana stoku góry оголоconego z lasu służy za ramkę temu obrazowi zniszczenia. Istny ten obraz wywrotów potopowych środkiem przerwał leśny potok. Zniszczenie w całym znaczeniu tego słowa zajmuje większą część upłoziska przeszło 200⁰ długiego, w mniejszej połowie zasię widać w parowie na przestrzeni 8 do 15 sążni zwir, drobniejszy odtok skalny, a miejscami powalone drzewa. Uprzejmości tamecznego leśniczego i jego adjukta zawdzięczamy poniedzy innymi tę wiadomość, że dzień przedtem wielka była nawałnica, która bardziej jeszcze rozmoczywszy ziemię, spowodowała wspomniane upłozienie.

Władomostki fauniczne.

Albinosy. Aptekarz w Mielcu JP. SATKOWSKI schwytał białego jak śnieg wyrodka normnika (*Hypudaecus*), a obywatel JP. WINCENY DUNKOWSKI z Witowie nad Dunajcem zastrzelił białą jaskółkę. W Swoszowicach pod Krakowem mają się często zdarzać białe wróble.

Ptaki. O *Aquila albicilla* donosi rządca dóbr p. PIROGOWSKI, co następuje. W marcu 1869 r. udał się leśniczy JP. ŻYCZYŃSKI ze Stanowic na Bukowinie z dwoma gajowemi do wydziału leśnego o półtory mili od granicy galicyjskiej oddalonego, w celu zastrzelenia pary orłów, widywanej tamże w pewnym miejscu. Przybywszy do niego, ujrzał opodal samca krążącego nad bukiem około 8 sążni wysokim i rosnącym w gęstwinie tuż nad jarem głębokim. Domyślając się tedy, że na tym buku będzie gniazdo, podwoił ostrożność i podsunął się ku niemu na jakie 40 kroków, gdy naraz samica ostrzeżona sprawionym szelestem wleciała z buka. ŻYCZYŃSKI strzelił i ugodził ją śmiertelnie lotkami, tak że natychmiast z loskotem spadła na ziemię. Na buku było rzeczywiście umieszczone wielkie gniazdo, na którym siedziała, jednak nie było można dostać się do niego z téj przyczyny, że buk u dołu na jakie 5 sążni był оголоcony z gałęzi. Przy wyjmowaniu wnętrzości z zabitego orła znalazł ŻYCZYŃSKI w jajowodzie zupełne jaja z twardą skorupą. Zabity okaz, wypchany przez leśniczego SZYRLA w Kupcu, znajduje się u ŻYCZYŃSKIEGO. Gajowi namienieni twierdzą, iż owdowia-